

RB 58085

Library
of the
University of Toronto

Digitized by the Internet Archive
in 2022 with funding from
University of Toronto

LABRADOR ESKIMOS.

Premier's Eskimo, pp. 68
"TRANSLATION:
ITS CHRIST. HIS DOCTRINES,
MOST IMPORTANT THINGS"

JESUSJB KRJSTUSIB

ajokertutingita

pijariakarnerpângôningit.

A Summary

of

Christian Doctrine.

oder:

Hauptinhalt der christlichen Lehre.

(1867)

E. Bastaniermullo & Danskymullo.

Nêneraulaukput Lœbaume.

Naglik tavut Sorrutsit!

Aglait tamakkoa ajokertortaujutiksapsingnut, Gûdib kajusimaninganik piulijauniptingnut illingavut; kattersorsimavut aglait hailigit okausinginit pijariakortoner-pânit, âkiksortaumavullo apersutinut kigudsinullo.

Kollangilagut kuviagidlarniarapsigik, tâpkonane nai-tomik okautigijaungmata Jêsusib, tâpsomalo Aposteling-itâ ajokertusingit, miksekârninajut illisimaniòlutiglo pitsartuniòlutiglo inosiòjut. Tâpkonane nagvarpase Gûdib kajusimaninga pijomajangalo piloringniksapsingnut, apkusinetuarlo inôtsemut nâksaungitomut.

Nâmaktomik illiniarupsigik — sôrlo neriusgaptatut — okautsit tamakkoa issumamiutarituinangikupsigik, torkorupsigigle ômatipsingne, kaumaneriniarpase apkutipsingne pilloringnartomik naggaserkârtinase nunamè-nipsingnik.

Tagvunga tikkinginipsingne tussujutigidlarpapse, ômatise ikkoalakovlugit naglingnerme piulijipsingnik, okautaujungnangitomik nagligijipsingnik, inôserminik tunilauktomik pivluse, aungminiglo kovisilauktomik ajornipse issumagijaujungnaerutiksanginnut. Uvaptingnêpok kaut tamât sillaksùb naggatânut; sorrutsit nagligiluarpaît, piniarvigivait, tuksiarningit, kenuningit kamagivait ômatingoaloo kuviagivâ pitsiarvigilugit, timingitigullo tarnin-gitigullo saimarlugit.

Omatekarkojomadlarpapse kibliktaumajomik, opigo-
suktomik, ungajomiglo, nagligosuktomiglo, taettekartomig-
lo Atâtamik killangmêtomik, taimâk saimanartunik issum-
karvigijipsingnik. Ernetuanetauk tokkomut tunigamiuk
pivluse, inôsekarkovluse nâksaungitomik okpernermut
tâpsomunga. Tagva kivgartorniarpassé sivôrajuiluse,
pijariakortolitsiniarposelo, kaut tamât tuksiarvigilugo,
ômamut illungertortomut okperluse taettekarluselo, sôrlo
kittorngat naglingnartut atâtatik nagligijatik tuksiar-
vikingmatigik.

Tussudlarivogut Anernerub hailigiub ômatipsingne
innekaromadlartub nippinganik tussâtsiarkovluse, asse-
rorsimanipsingnik ajornipsìngniglo kaujtipase, Jêsuse
Kristuse ânanausitipago ômatipsingne, inuit ilûnatik
piluartomigle okpertokotingita piulijingititut; anernise
kigligiksarvigikpagit kitorngaunipsingnik Gûdemut,
illupsingnelo nipliâkpat: „Abba, nagligosuktotit Atâta!<“
Jêsusib okausinginik erkaumatipase, miksekârnernut
tomainut tessiorpase, ajokertorpasselo piniarnermik
kuviagijanganut.

Tamaltomunga aglait ânanât ukkua pigisigik, Piuli-
jipsingnut kujalijutigilugit, attorsigik saimanartomik ôma-
tipsingnut; Jêsusib Apostelingitalo ajokertusinginêt-
sainaritse; ômamiutekainaritse ajungitunik Jêsusib
akketudlartomik piniulauktanginik piksapsingnut; timip-
selo tarnipselo kuviasutigilikko Gûde Piulijivut!

OKAUTIGIJAUJUT AGLANE UKKUNANE.

Sivorlèjut. Aglait hailigit.

- I. Gûde, tapsoma illinganinga piniarningillo.
- II. Engelit.
- III. Jnûb illinganerilauktanga kiglinganit, kattangninga, asserorningalo.
- IV. Jnûb piulijauninga Jèsuse Kristusemut.
- V. Atâta, Ernek, Anernerlo hailige.
- VI. Apkusinek piloringnermut, okpernermut Jèsuse Kristusemut.
- VII. Okpernerub paungangit, ubvalo ivsornai-linek.
- VIII. Malliktingit. Jnòsek naglingnerme, mal-lingnerlònêt Gûdib perkojanginik.
- IX. Jllagèt ubvalo okpertokattigèt Jèsuse Kristusemut.
- X. Baptijut hailige.
- XI. Komunione hailige.
- XII. Tokko, odpertullo angerarningit Nàlekamut.

XIII. Jêusib Kristusib tikkipsâromârninga, tok-kungajullo tupaktitaujomârningat.

XIV. Sillaksoarmètut tamaita erkartuivingme sak-kijariakaromârningit.

XV. Piloringnek issokangitok, ôminarnerartau-manerlo issokangitok.

Sivorlējut.

Aglait hailigit.

---

1. Ajokertutsit piulijaunartut, Kristusemut okpertunut illingajut, suna okautigivatsûk ?

Ajokertutsit tamakkoa okautigivât, Gûdib pijomajanga piloringniptingnut Krisfuse Jèsuse-kut.

2. Nane Gudib pijomajanganik tamattominga piloringniptingnut illingajomik nellojungnairtitauvitâ ?

Tamattominga nellojungnairtitauvogut aglane hailigine, Testamentetokame Testamentetâmelo, Gûdib okauserijangine inungnut.

Jtaksoak Gûdib sivorlit okarvigilauramigit unuktoertorlune sunatuinarniglo illiorlune nelloitaijutigut, kingorlerpâmik Ernekut okalaukpok uvaptingnut. Ebr. 1, 1. 2.

3. Suna aglaksimavâ (Testamentetokame) ?

Testamentetokame aglaksimavut:

- a. Unipkautsit sillaksûb inûglo sivorlerpâk ping-ortitauninginnik.
- b. Unipkautsit Gûdib innukotinginnik, Israëlîb kitorganginnik.
- c. Gûdib okausingit inukaltigèngnut taipkonunga.

d. Nellautainerit Jèseuse Kristusemik, nâlegau-
vinganiglo.

(Aglait ingmigolingajut 17it unipkausertagit,
5illo ajokertusertagit, 16 illo nellautaima-
joktagit.)

4. Suna aglaksimavâ (Testamentetâme) ?

Testamentetâme aglaksimavut:

- a. Jèsusib Kristusib inôninga.
- b. Unipkautsit illagèktokotingita tungatitaunin-
ginik nuname.
- c. Jèsusib Kristusib, Apostelingitalo ajokertu-
singit.
- d. Nellautaimanerit, nalegauvingata innertitaun-
ninganik.

(Aglait ingmigolingajut 5it unipkausertagit,
21it Apostelinit illagènut, atautsit nellautai-
majoktagit.)

**5. Suna pitjutigilugo ajokertutsit ilûnatik aglait
hailigit tungavituarivattigik tammarnangitomîk ?**

Aglait hailigit Gûdemut illumiuiliaumavut,
Anerningatalo aulatsininganut aglaktaumavut
Profètinullo Apostelinullo.

Gûdib inungit ivsornaitut taipkoa okâlalauk-
put Anernerub ajunginerub kajungertimagit,
2 Petr. 1, 21.

Manigoijuble, Anernerub ajunginerub, Atâ-
tama tillijomârtangat attimne, tâpsoma ajoker-

torniarpâse tamainik, erkaitiluselo tamainik, okauserilauktamnik ilipsingnut. Joh. 14, 26.

Okâlangilagut okautsinut innuit sillatuningit maliklugit, okautsinulle Anernerub ajunginerub ajoker-tusingit maliklugit. 1 Cor. 2, 13.

Sorrusionernit kaujimagangne aglait hailigit, tâpkoa ajokertortauvigijungnarpait piulijaukovlutit okpernernut Kristuse Jèsusemut. Aglait tapkoa ilùnatik Gùdemut pititaumajut attornarput ajokertutsemut, innerteriner-mullo ákiniarnermullo pitlarnermullo idluarsinerme.

2 Tim. 3, 15. 16. (Rôm. 15, 4. Ebr. 2, 3. 4.)

JNGMIGOLINGAJUT SIVORLIT.

Piloringnerub tungalitauninganik okâlajut.

Kapitel I.

Gûde, tâpsoma illinganinga piniarningillo.

1. Kanok aglait hailigit kigligiutsivat Gûdekarnek
pivlugò ?

Gûdekarmat, aglangne hailigine okautigi-
jauvok kaujimajaujotut inungnut ilùnainut.

Gûdemut pijomajok, Gûdekartomik okpertuk-
sauvok. Ebr. 11, 6.

Gûdekartomik nellojokangilak tâpkonane ;
Gûdib mattominga nellojungnaitilaungmagit ;
Gûdib illinganinga takkuksaungitok, tamadsa
ajugakangininga Gûdioningalo issokangitok,
sillaksûb pingortitaukârninganit takkuksaung-
mat, piniarnerit ullernaigijaukpata ; taimaimat
passijaungijutiksakangilat. Rom. 1, 19. 20.

Iglut tamaita senajauvut kimut, tamainigle
pingortitsijok Gudiòvok. Ebr. 3, 4.

Sillaitut ômatimingne okarput: Gûdekang-ilak. Img. 14, 1.

2. Kanok aglait hailigit (ajokertuivât) Gûde piv-lugo?

Gûdekarpok atausênamik, aglait hailigit illitarijautitanganik uvaptingnut, tailugo: Atâta, Ernek, Anernerlo ajunginek.

Ahâk Israèle, Nâlegak Gûdivut Nâlegavitôvok.

5 Môs. 6, 4.

Nâlegapta Jêsusib Kristusib saimarsautingat, Gûdiblo naglingningat, Anernerublo ajungi-nerub illagêngningat illagilise ilûnase.

2. Kor. 13, 13.

3. Kanok sulle aglait hailigit (ajokertuivât) Gûdib illinganinga pivlugo?

Gûde anerniôvok, nâmaksimaringniôlune nangminermine, kaumanjub ilûnât inôtsiblo puailavituangak.

Gûde anerniôvok, tuksiartingitalo anernerme miksekârnermelo tuksiarvigijaksarivât. Joh. 4, 24.

Jnôtsib puailavinga ilingnêpok, kaumasek kaumasernelo kaumasek takkovavut. Img. 36, 10.

Tunergutit ajungitut tamaita, tunergutillo nâmaktut tamaita pikkangat pivut, kaumajub atâtanganit; tâpsomane sokkosernekangilak

simmertigêngnekaranelônêt tâktomiglo kauma-jomiglo. Jak. 1, 17.

Nâmaktuksauvose sôrlo atâtase nâmangmat. Mat. 5, v. 48.

4. Kanok aglait hailigit (ajokertuivât) Gûdib pinniarningit pivlugit (—)?

Sivorlermik: Piniarnek pingortitsinek pivlugô?

Gûde pitanik tamainik pingortitsilaukpok Jèsuse Kristusekut Ernermigut.

Pigiärnerme Gûdib killak nunalo pingortipak.

1 Mos. 1, 1.

Okpernermut illisimavogut sillaksoak Gûdib okausinganut pingortisimangmat, takkuksau-jullo tamaita pingortitaumangmata sunaung-itomit. Ebr. 11, 3.

Tapsomûna ilûnaita pingortitauvut killang-mêtullo nunamêtullo, takkuksaujullo takkuksaungitullo, Tronillo, nalegauvillo, attaniotinerillo, pitsartujoksuillo; ilûnamassiatik pingortitaulaukput tapsomûna tapsomungalo. Tamaitarsuit pekârtinagit tâmna, ilaukpok, tamaitarsuillo tâpsomunga pairijauvut.

Kol. 1, 16. 17.

Ernek pivlugo okarpok: Igvit Nâlegak nuna pigiarninganit tunganektârlaukpat, killaillo ag-gakpit sennamajangit. Ebr. 1, 8, 10.

5. Aipanganik: Pinniarnek pairksinek aulatsinerlo pivlugik?

Gûdib pitat tamaita pairivaittauk, aulati-lugillo.

Nunakarningane tamât karngasoinerlo katter-soiviglo, itje kiaglo, aujak okkiorlo, uvlok unuarlo soraerniatsengilat. 1 Mos. 8, 22.

Tâpsoma sekkine nuikovâ ajortunullo ajungi-tunullo, sillalukojilar-melo idluartunullo idlu-angitunullo. Mat. 5, 45.

Gûde ingminik nellenarungnaititsingilaungilak, unuktunik ajungitullivigingmatigut, sillaluk-ojivlune killangmit, perorsijallo perorkovlugit, nerkiksaptingnik tunitsivigivâtigut, kuvia-sungnermiglo ômatiptingnut. Ap. pin. 14, 17.

Iviksukanik perorkojivotit nergjutinut, peror-tutsianiglo inuit attoraksanginnik, nerkiksanik kaitsilutit nunab illuanit. Img. 104, 14.

Ilûnatik ijingita nerriugivâtit; igville nerkik-sanik tunitsivigivatit nelliutiningane. Aggakpit issivipatit, ilûnaitalo akkeartortipatit serri-nermik. Img. 145, 15. 16. (Img. 147, 8. 9.

Math. 6, 26 — 30.)

Inûb ômattinga apkotiksaminik issumaksar-sioralloarpok, Nâlekle nâmaksitipâ. Sal, okâl. 16, 9.

Nâlegak aklutitsivok akluititsilarmelo, miklitsivok angijôtitsilarmelo. 1 Sam. 2, 7.

Iglugasaksoarne ogguanartokaralloarkâ Nalekab pinniarneringitanganik? Amos 3, 6. (Img. 46, 9, 10. 1 Mos. 50, 20.)

Tâpsoma pitat tamaita pairivait okauserminut pitsartudlartomut. Ebr. 1, 3.

6. Pìngajuangnik: Piniarnek piuliklernek pivlugô?

Gûdib sillaksoarmiut kattaksimajut piulilaurivait Jêsuse Kristusekut Ernermigut.

Taimâk Gûdib sillaksoarmiut nagligivait, Enetuane tunilugo, ilûnatik okpertut tâpsomunga assiokonagit nungusuitomigle inôgutekarkovlugin. Joh. 3, 16.

7. Gûdib piniarnermigut akkutigûna sunamik nello-jungnaertipâtigût?

Ingminik illinganerijaminik.

Ingminik illinganingit nellingôvât?

a. Gûde issokangitôvok sokkosijuitôlunelo.

Kakkat pilerkârtinnagit, nunalo sillaksoarlo pingortitaukârtinnagik, igvit Gûde îpotit, issokangitomit issokangitomut. Img. 90, 2.

Killaglo nunalo nungutsomârpuk, igville tai-maitsainarpotit. Ilûnatik nutaungitôval-lianiarput ulliktut; assetartitaujomârput anoraktut, assetartitsomârungne; Igville sôrlo

illingagavitut itsainarpotit, Jâritillo naggaser-tsengilat. Img. 102, 27. 28.

b. Gûde illunanèpok, tamainiglo kaujimat-siarlune.

Namut aijuksauvik annernernit? namullo kema-juksauvik kénarnit? killaliaruma, tagva tagvanèpotit, ittijome inniksarsiguma, ahâk, tagvanègivotit. Kaub aupalungningat esarkunginnik tigusiguma, inniksarsiorlunga imarpik-sub kanningerpâb kiglingane, tagvanetauk aggakpit tessiorajarpânga, tallerpikpillo serngniginajarlunga. Img. 139, 7 — 10.

Nâlegak ungasingilak nelliptingnit attunit. Tapsomane inògapta aulavlutalo — ipogut. Ap. pin. 17, 27. 28.

Nâlegak kiglisiniarparma illitarilungalo. Iksivaguma nikkovigumalònèt kaujimavat; issumakka tukkisivatit kanningitomit. Pissukuma, inangagumalonèt najorparma, apkutigijakkalo tamaita tautukpatit. Ahâgle okautsemik atautsemiglònèt okamnètokangilak, Nâlegak kaujiman-gitarnik. Img. 139, 1 — 4.

Inuk tautukpok ijit sângiannètunik, Nâlekable ômat nautsertorpâ. 1 Sam. 16, 7.

c. Gûde ajugakangilak sillatojotòlunelo.

Pijomajane tamaita piniarpait, killangme nu-

namelo, imarpiksoarmelo ittinersoanelo tamaine. Img. 135, 6.

Sumik okarpat taimailerpok ; perkojikpat innerpok tava. Img. 33, 9. (1 Mos. 1.)

Gùdivut killangmèpok, pingortitsijungnarpok issumagijaminik. Img. 115, 3.

Gùdeme ajornartokangilak. Luk. 1, 37.

Nàlegak pinniarnitit angijoksovutila, unuktoksòvlutiglo ! Illisimanartomik ilùnaita âkik-sorlaukpatit, nunalo perkutingnik tættæpok. Img. 104, 24.

Gùdib pingortitane tamaita ullernaigivait, ahâglo ilùnamassiatik idluartoksòlaukput. 1 Mòs. 1, 31.

Nàlekab issumasimaninga tattamnadlarpok, ânanâmiglo tamattominga sakkijartitsivok. Jes. 28, 29.

Inornarmèk Gùdib akluitoksòningat ittininga, tamarmik, sillatojoksòningat nellotuijoksòningallo ! kanok angijomik tâpsoma kajusimaningit tukkisijaujungnangilat, apkutingillo nautsertortaujungnaratiglo ! Kiale Nàlekab issumanga illisimavaùk ? Kialònêt ajoker-torlaukpaùk ? Kialònêt tunitsivigikârpauk sumik, akkiniartaulermilune ?

Ròm, 11, 33 — 35.

d. Gûde hailigiòvok, idluartòlarmelo.

Nâlegak idluartôvok apkutimine tamaine, hai-ligiôvlunelo piniarnermine tamaine.

Img. 145, 17.

Pinniarningit passijaksaungilat, apkutingillo tamaita idluartôvut. Gûde nellâgôrtôvok, idluinekatsengilarlo; tâmma idluartôvok nertornarlarimelo. 5. Mos. 32, 4.

Ilûnaita attunit tâpsoma akkiniaromârpait piniarnerilauktanginut. Rôm. 2, 6.

(1 Petr. 1, 16.)

e. Gûde sokkosijuipok, nellâgôrlarmelo.

Gûde inôngilak sæglolune, inûb kitorngaring-ilalônêt kakialerutiksakarajarlune. Okarajarkâ sumik pinniaranelô? okautiginajarkaûk suna, nellautsitinagô? 4 Môs. 23. 19.

Nâlekab okausinga miksekârtôvok tangersimainelo nellautsitsainarpait. Img. 33, 4.

Taimâk kaujimajuksauvitit Nâlegak Gudit Gudiôngmat; nellâgôrtomik Gudiôngmat, angernermik napkiningnermiglo sokkosijuitok nagliktiminut, perkojanginniglo malliktunut, kinguvarêt tausendit tikkilugit. 5 Môs. 7, 9.

f. Gûde naglingniôvok, (1 Joh. 4, 16.)

pitsiarpok, saimarsaivok, nâpkigosukpok, kenuêpok.

Nâlekab pitsiarninga pivlugo nungutaumaring-

ilagut, nápkitigosungninga soraingilak sulle, kaut tamálle nutautsainarpok sokkosijuiningga angijòvok. Jer. og. 3, 22. 23.

Nálegak Nálegak Gùd, nápkitigosuktok saimarsaijok kenuélunelo, angijomiglo nagligosuktòvlune, nertornartòvok nápkitigosuktok kinguvarèt tausendinget tikkilugit, issumagijungnainiktorlo idluitullinernik, tappatonermik ajornermiglo. 2 Mòs. 34, 6. 7. (Img. 103, 8 — 13).

Kapitel II. Engelit.

---

1. Engelit sunauvât?

Engelit anerniòvut pingortisimajunik, sillaksoarmut takkuksaungitomut illingajunik.

(Kol. 1, 16).

2. Kanok aglait hailigit (ajokertuivât) Engelit hailigit pivlugit (—)?

Engelit hailigit nälengnerme sokkoserlaungitut, Gùde nakorivât, piniarkojangillo piniarpait.

Tausendit Tausenditertorlugit kivgartorpât, zehn tausendillo zehn tausenditertorlugit nangerput sângane. Dan. 7, 10.

Nâlegak nertorsiuk ilipse Engelekotingit, sòngojoksôjose perkojanginik piniartose. Img. 103, 20. (Math. 6, 10.)

3. Kia idluarkutiksanganut kivgartorningit illingavât?

Kivgartorningit illingavut Gùdib kitorngangita, piluartomik sorrusiârsuit, idluarkutiksanginnut.

Engelit ilûnatik anerniòvut kivgartortuksauv-

lutik; tillijaumajut kivgartorkoauvlutik piuli-
jaunermik kingormgujjomârtut pivlugit.

Ebr. 1, 14.

Engeline perkolaukpaît pivlutit, saputsaukov-
lutit apkutingne tamaine, tigumiartaukovlutit,
itikattillo ujarkamut aporkonagit. Img. 91. 11, 12.
Sorrusiârsuit Engelingita killangmêtut Atâta-
ma killangmiub kênanga takkunâtsainarpât.

Mat. 18, 10.

Ajortullijok kakkialertok Gûdib Engelingita
kuviasutiginiarpât. Luk. 15. 10. (Ap. pin. 5,
19. Kap. 10, 3. Kap. 12, 7. Dan. 6, 22.)

**4. Kanok aglait hailigit (ajokertuivât) Engelit
ajortut pivlugit (—)?**

Engelit illangit kattaksimalaukput, Gûdemit
pêrlutik; fapkoa tâktub nalegauvinganik âkik-
soilaukput; tâpkoangôvut Sâtanase, Engelingillo,
kumergusiutjaumajut erkartuiviôjomârtomut.

Sâtanase inuartiôvok pigiarnermit, sokkosijui-
laungilarlo miksekârnerme, miksekârnerle
tâpsomanêngilak. Joh. 8, 44.

Engelit attanionitik sapkunamitsuk, iglutigle
kemaklugo pijut, kellarutinut issokangitunut
tâktome kumergusiupait, erkartuiviub uvlok-
sanganut angijomut, Jûda. v, 6.

Ikkoma kamitsuitok pijarêrsimavok Sâtanase-mut Engelinginnullo. Mat. 25, 41.

(Takko. 20, 10).

5. Kanok Engelit ajortut (—) illingavât (inungnut)?

Sâtanasisb inuit ajornek pivlugo pitsartuner-minut pigilaukpait. Piniarvekarpok okpingitune, okpertullo sangutinasuarpait Kristusemit (Kap. 7, 5.)

Tillivagit inukattigènut, ijingit uititaulerkov-lugit, sagiarkovlugit tâktomit kaumajomut, Sâtanasisblo pitsartuninganit Gùdemut.

Ap. pin. 26, 18.

Sillaksûb tamattoma Gudingat okpingitut issuunangit takpètilaukpait, okautsit tussarner-tut kaumarninganik takkokonagit, Kristusib pinarnarninganik. 2 Kor. 4, 4. (Efes. 2, 2. 2 Tim. 2, 26.)

Sâtanasisb pijomavâse, sannêjaromayluse kak-kojaksatitut. Luk. 22, 31.

Kapitel III.

Jnûb illinganerilauktanga kiglinganit, kattangninga asserorningalo.

1. Kanok Gûdib inuk pingortilaukaûk?

Gûdib inuk adsiminut pingortilaukpâ.

Gûde okarpok: Inungnik adsiptingnik senalaukta, adsiojunik uvaptingnut. Gûdiblo inuk adsiminut pingortipâ, Gûdib adsinganut pingortipâ. 1 Mös. 1, 26, 27.

2. Kanok inûk (Gûdemut illingalaukâk) adsiûnitik pitjutigalugo (—)?

Adsiûnitik Gûdemut pitjutigalugo inuk sivolerpâk illagèngnekalaukpuk Gûdemut piloringnartomik, nuna attaniotivigilaukpâk, issumagijau-mayuglo tokkosuikovlugik.

(Illinganek passijaksuungitok)

(1 Mos. 1. 26. Kap. 2, 17. 19.)

3. Kanok innûk kattalaukâk illinganermit passijaksuungitomit?

Illinganermit tamattomangat innûk kattalaukpuk, Sâtanasmut uivèrijautailingimanik nälenginermut Gûdemik; taimâglo ajornek sillaksoar-mut tikkilaukpok.

(Kattangnek ajortomut.)

Innungmut atautsemut ajornek sillaksoarmut tikkilaukpok. Røm. 5, 12.

Inûb atautsib nälengininganut, unuktut ajortokartitaumavut. Røm. 5, 19.

Kuglugiab pingitsertorlune Eva uivèridilarlaukpâ. 2 Kor. 11, 3. (1 Møs. 3.)

4. Kanok taipsomanemit inuit ilûnatik illingavât?

Taipsomanemit inuit ilûnatik ajortullijòvut.

Illingatuinangilat ingergamik idluitomut, idluartullinermiglo sapperlutik, piniarmarikivâlle idluitok, piniartaililutiglo idluartomik.

(Illinganek ajortomut.)

Adsigèngitokangilak mâne, ilûnatik ajortullijòvut, Gûdemullo nertortaujuksaunitik ajulerlugo. Røm. 3, 23.

Uvinermit erniangðjok, uviniðvok. Joh. 3, 6.

Inûb ômatingat issumaksarsiorningit ajorput sorrusionerminit. 1 Møs. 8, 21.

Inugle ôktortauerpok, ikligunerminut kajumiksartauvlune uèrisartaugame. Kingorngane ikligunek salakalerangat, ajortullinermik sakkertitsivok; ajortullinerle attortaukpat, tokkomik sakkertitsivok. Jak. 1, 14. 15.

Okarupta ajortullilaungilagut, sæglotunerar-pavut, okausingalo uvaptingnèngilak.

1 Joh. 1, 10.

Ajungitomik piniaraksaminik kaujimajok,
piniangitorlo, tâpsomunga ajortulliarutauvok.

Jak. 4, 17.

5. Kanok inuit (tikkitsungnarkât) illitarksinermut
ajornekarnermingnik (—)?

Illitarksinermut ajornekarnermingnik inuit
tikkititauvut Gûdib perkojanginnut.

Perkojanut ajorerit illitarijaulerput.

Rôm. 3, 20.

Ajornek illitarilaungilara perkojanut kissenut;
Ikligunek nelloaurapko perkojat okalaungi-
pata: ikliguktuksaungilatit. Rôm. 7, 7.
(2 Môs. 20. Rôm. 2, 14. 15.)

6. Sumik inuit ilûnatik, sôrlo sivorerpâktitut,
akkiniarutiksarsilaukât?

Sôrlo inûk sivorerpâk, taimâk inuit ilû-
natik akkiniarutiksarsilaukput Gûdib ningausin-
ganik, pitlartaujariakarnermiglo, ilûnatik ajortulli-
laungmata.

Gûdib ningausinga killangmit sakkerpok inuit
ajortullininginut, idluitullininginullo tamainut.

Rôm. 1, 18.

Gudiungilatit kuviasutekartomik idluitulli-
nermik; ajortok sângnêtsungnangilak.

Img. 5. 5. (Efes. 2, 1 — 3.)

7. Ajornerub pitlarutauninga kanok taijauvâ?

Ajornerub pitlarutauninga tokkomik taijauvok, illuliutivaillo timib tokkojariakarninga, ajulernerillo tamaita, pijokartut inòtseme, piloringinerlo illukut, inòtseme tamattomane aipanganelo.

Ajornek tokkomik akkekarpok. Ròm. 6, 23.

Tokko innungnut tamainut kiblémavok, ilûnatak ajortullilaungmata. Ròm. 5, 12.

Kènavit kitsijarningane neriksarnik èsi-juksauvotit, ivsungormikårtinak senajaujutigilauktat. Ivsòvotille ivsungortuksaugivotit.

1 Mòs. 3, 19.

Idluarnek nunakattigèksoarnik nertornartitsivok, ajornerle inuit nachonautigivat. Sal. okal. 14, 34. Jerem. 2, 19.

Gudekangitut ullapirsautekangilat, Gudiga okarpok. Jes. 57, 21.

Idluitullinipse apsimatipâse Gudipsingnit, ajortulliniselo pivlugit Gùdib kénane allartipâ illipsingnit, tussaromanase. Jes. 59, 2.

Nàlengitut pitlartaujomârput ânianartoksoarmut issokangitomut, Nàlekab kénanganit pitsartuninganillo ânanaujoksoarmit pijomut.

2 Tess. 1, 9.

Kapitel IV.

Jnûb piulijauninga Jêsuse Kristusemut.

I. Gûdib pijomajanga saimanartok inuit ajortoggit pivlugit, kanok illingavâ?

Gûde pijomalaungilak inuit ajortomut piloringinermêtsainarninginnik, piulijauningalle issokangitomit kajusijutigilaukpwâ.

(Gûdib kajusimaninga piulijauniptingnut issokangitomit.)

Gûdib inuit ilûnaita piulijaukojomavait, miksekârnermiglo illitarksititaukovlugit.

1 Tim. 2, 4.

Sôrlo miksekârтомик inôgama, Nâlegak Nâlegak okarpok: Idluitullijub tokkunga kuviagingilara, idluitullijorle sâlerkovara ap-
kutigilauktaminit inôkovaralo. Hesek. 33, 11. Nertortaule Gûde Nâlegaptalo Jêsusib Kristusib atâtanga, saimausertivut anernelingnut saimanartunut sunatuinarnut, killaub pinginnik illangiutitilluta Kristuseme. Sôrlo taipsomane anerilaungmatigut sillaksoak tung-

anilijaukârtinnago, ivsornaikovluta pitlarak-saukonatalo sângane naglingnerme.

Efes. 1, 3. 4.

2. Kanok Gûdib piulijaunek tamadsa parngnai-rutigilaukaûk?

Piulijaunek tamadsa parngairutigilaukpâ ingminik nellojunut nellenarungnaititsingilaung-iname, inuillo angerkattigèngnetokamut illingalauktut, tunitsivigilauramigit perkojanik, kivgartornermiglo tunergutit pivlugit, angernerniglo.

(Parngnanairutjinek piulijaunermik nelliutstari-nerme.)

Nelliutune anigortune Gûdib nellojut tamaita issumamingnik inônialauktut, kamangitsertorlaukpait; ingminik nellenarungnaititsingigaloarane, unuktunik ajungitullivigingmatigut, sillalukojivlune killangmit, perorsijallo perorkovlugit, neriksaptingnik tunitsivigilaukpâtigut, kuviasungnermiglo ômatiptingne. Ap. pin. 14, 16. 17. (Ap. pin. 17, 26 — 28.)

Ilipse inukattigèngòvose ivsornaitunik Nâlekamut Gûdipsingnut. Ilipse Nâlekab Gu-dipse anerilaukpâse inukattigèkotiminut inukattigèngnit tamainit nunamêtunit.

5 Mos. 7, 6.

Okperviksak tikkerkârtinago perkojanut au-
laijungnangertitauvogut palangertauvluta, ok-
perviksak sakkijartuksak nelliutsiarivlugo. Perkojat tagva sugiartautiksarilaukpavut Kri-
stusemut, idluartitaukovluta okpernermut.

Galat. 3, 23. 24.

Tupek sivorlek adsigègutiksaaulaungmat taip-
soman, tagvane tunijingmatta tunergutinik
tokkotaniglo, Gùdemiglo kivgartortub issu-
manga tamakkoa nàmaksitilugo ajorpat.

Ebr. 9. 9.

Gùdib kuglugiak okautivâ: Omisuktigèng-
nermik pititsijomavunga ilingne arnamelo,
kinguvâksarne kinguvâksanginelo. Arnable
kinguvâksangat niakuit tullidlaromârpa, ig-
ville kingmingagut këjomârpat.

1 Môs. 3, 15.

Pivlunga aglait ilunamassiatik nellautsijuk-
saungmata, Môsesib nellautaijullo aglanginne,
Dâvidiblo imgerutinginne. Luk. 24, 44.

Nàlegak itsak okalaukpok Profêtekotingita
idluartut kanningitigut, piulijomavluta kenu-
gijiptingnit, ômigijiptalo ilùnaita agganginit.

Luk. 1, 70. 71.

3. Kanok Gùdib piuliklernek tamadsa piniar-
laukaûk?

Piuliklernek tamanna Gùdib piniarlaukpa Jèsuse Kristusekut, sillaksoarmut tikkisimajokut, ajortullijut piloriktilugit.

(Piulijaunerub piniarutauninga nelliutub nelliutiningane.)

Jèsuse Kristuse sillaksoarmiut Piulijingat.

Tamadsa ila nellâgut miksekârpok, okausiôlunelo akketûjomik, pivianartomik, Kristuse Jèsuse nunamut tikkisimangmat ajortullijut piloriktitsartorlugit. 1 Tim. 1, 15.

Inùb arningat tikkisimavok tammarsimajut kenneriartorlugit piloriktitsartorlugillo.

Luk. 19, 10.

Mattomunga Gùdib naglingninga uvaptingnut sakkersimavok, Gùdib Ernetuane tillilaungmago nunamut, uvagut tâpsomûna inòkoyluta.

1 Joh. 4, 9.

4. Jèsuse Kristuse kinauvâ?

Jèsuse Kristuse Gùdib Ernetuariva illinganingga adsimarigivâ.

Ananauninga tækkolaukpavut, Ernetuangat ananauningatut Atâtamit pijub, saimarnejartok, miksekârnelijartorlo. Joh. 1, 14.

Okperlaukpogut illitarksilerlatalo Kristusiògavit, Gùdib ômartub arninga. Joh. 6, 69.

Uvangalo Atâtalo atausiôvoguk. Joh. 10, 30.
Uvamnik tautuktub Atâta tautukpâ. Okpingi-
latit Atatamnênama Atâtalo uvamnêmât?

Joh. 14, 9. 10.

Tâmna anânauningat kebleriutigiva, illinga-
ningallo adsiluanga. Ebr. 1, 3.

5. Gûdib Erningat suna pigilerlaukpaûk?

Gûdib Erningat inûb illinganinga pigiler-
laukpaû, inungorlaukporlo nellâgut, Anernermit
hailigemit pilune, erniarijaulaukpok uigasungmut
Mariamut.

(Miklilerninga.)

Engelib Gabriêlib Maria okautivâ: Anernerub
ajunginerub kollangiarniarpâtit kotsingner-
mêtublo pitsartuningat ullingniarpâtit; tamana
pivlugo ivsornainek ernijaksat Gûdib Erninga-
nik taijaujomârpok. Luk. 1, 35.

Okausek uviniôlerpok, inukattigalutalo.

Joh. 1, 14.

Sôrlo sorrutsit uvinekarlutiglo aukangmata,
tâmna ukkutitunâk tamakkoninga illangiusima-
vok. Ebr. 2, 14.

Tâmna Gudetun — igaloalaurame, nertornau-
tigilaungilâ, Gude adsigilugo; ingminigle nik-
kanarsarlaukpok, kivgatun-îlerdlune, inutuinak

âdsigilerlaukpâ, inutuinaujotullo illinganîng
naipitaulaukpok. Fil. 2, 6. 7.

Nelliuninga nelliusimangmat, Gûdib Ernine
tillivâ, arnamit erniangôjok. Galat. 4, 4.

6. Uvlut 8ingane nutarak kanok piviôlaukâ?

Uvlut 8ingane nutarak kippijaulaukpok, at-
tekartitauvorlo Jêusemik.

Uvlut sittamaujortôlermata nutarârsuk kippi-
jaungmat, attekartipât Jêusemik, Engelib tai-
mâk taingmago, sulle anâname timingat illua-
nêlerkârtinago. Luk. 2, 21.

Ernermik ernijomârpok, tâmna Jêusemik
atseraraksarivat, inutitane piulijomârmagit
ajorninginnit. Mat. 1. 21.

(Unipkautsit tamakkoamalliktingit Jêsusib sor-
rusiôninganik attuarkit: Luk. 2, 22 — 40.

Mat. 2. Luk. 2, 41 — 51.)

7. Jêsusib aglisininga innuktut pivlugo, Jâringita 30inganut, sumik (kaujitiauvitâ) aglangnut hailigi- nut (—)?

Jêuse aglisikpok Atâtame kuviagijanganut,
Nâzarethemelaukporlo Jâringita **30** ingat tik-
kilugo kamagijautinane.

Nutarârsuk aglisikpok pitsartudlarlunelo aner-

nerme, sillatuvaksoadlarlarmelo, Gudiblo saimaniŋat najorivâ. Luk. 2, 40.

Jèsuselo sillatulerpalliadlarpok, inumarioler-palliavlunelo, saimanarsivalliaavlunelo Güdeme inungnelo. Luk. 2, 52.

Jèsusib angajokângne nâleluarpâk. Luk. 2, 51.

Igloliortiungilâk Mariab ernerigâ? Mark. 6, 3.

8. Kanga, kanorlo Jèsusib perkojaunine pigiarkaukpaûk?

Jâringita 30ingane Jèsuse baptitaulaukpok Johanesemut baptiterijomut; tagvalo kibling-nadlartomik erniônerartaumavok Gudemut.

(Mat. 3, 13 — 17.)

Anernek ajunginek akkarpok kâganut pivlune, (tingmiatut) Taubetut tautukarlune; nippelo killangmit pivok, okartok: Igvit Ernerivagit nagligijara kuviagijaralo.

Luk. 3, 22.

9. Ajokertuijônine pigiarkârnago, suna pijokalaukâ?

Jèsuse idluarkutiksaptingnut ilûnane Sâtanasmemut ôktorluktaumalaupok uvaptitut ajornekaranele. (Mat. 4, 1 — 11. Luk. 4, 1 — 13.)

Ajokertuinerôjokangilagut illapsugosugung-nangitomik ajulerniptingnik, illunanele oktortau-majomik uvaptitut, ajornekaranele. Ebr. 4, 15.

10. Kanok Jêsusib ajokertuijônine piniarlaukaük?
Jêuse sunatuinakut arvertarlaukpok, kivgatun - idlune aklujoksòvlunelo, illakarlune illiniartiminik.

(a. Kivgartornek Profetiolune.)

Kivgab adsinga attilaukpâ. Fil. 2, 7.

Akluitoksògaloarlune aklulilaukpok pivluta.

2 Kor. 8, 9.

Terrianiat sittekarput, tingmitsallo killaub attanètut ublokarput; Jnùble Erninga pekangilak niakome illitsiviksanganik. Luk. 9, 58, (Mat. 10, 1 — 4; Luk. 6, 13 — 16; 10, 1 — 22; 8, 1 — 3.)

II. Sunamik Jêuse sunamik piniarlaukâ ajokertuijônerme Jâringine pingasune?

Ajokertuijônerme Jâringine pingasune Jêusib inuit kaujitalaukpait Gûdib pijomajanganik piloriktitauninginnut: tillijauninelo Atàtamut inuit piulijauningat pivlugo, okpernartilaupkâ tatamnartullinermut.

Nâlekar anerningat najorpânga, taimaimat mingoarlaukpânga, tillilarmalo okautsinik tus-sarnertunik okâlakovlunga aklujunut.

Luk. 4, 18. (Jes. 61, 1 — 3.)

Kanok uvagut kemajungnarkitâ, piulijaunek

taimâk angitigijok kamagingikuptigô? Tamanna Nalekamut okautigijaukârmat tamattominga tussartunut kaujijautitauvok uvaptingnut. Ebr. 2, 3.

Gûdib Jèsuse mingoarlaukpâ Anernermik ajunginermik, pitsartunermiglo, tâmna arvertarlaungmat ajungitulliariartorlune, inûlilaitalo ilûnaita Sâtanasesmut sâlauktut, Gûdib illagliungmago. Ap. pin. 10, 38.

Tâpsominga aktuijut ilûnatik atsuililaukput.

Mark. 6, 56.

Piniarnerit piniarutigijakka kigligiutsivut uvamnik Atâtab tillilaungmanga. Joh. 5, 36.

12. Jêsusib inôninga ivsornaitok nuname suksarivitigô?

Jêsusib inôninga ivsornaitok nuname igsaraksarivavut akkiliutiksarsior taumanerilugolo.

(Kap. 8, 1.)

Tamadsa nerkiksara tillijima pijomajanga piniarutigilugo, piniarningalo pijarêrlugo.

Joh. 4, 34.

Nellipse akkunapsingne ajornermik passijungnarpângâ? Joh. 8, 46.

Kristusib igsagaksamik kemailaukpok uvaptingnut, tuminginik mallekovluse.

1 Petr. 2, 21.

Anianerilauktamine öktorluktaunerilauktamino ikkajorungnarpait oktorluktaujut.

Ebr. 2, 18.

13. Sumik Jēsuse (piniarlaukâ) ullapkosertaunik-saptingnut (—) ?

Naglingnermut inungnik, kunnutuidlunelo Atâtaminik nâleklune, Jēsuse ânialaukpok okumainerpânik, tokkolaukporlo.

(b. Kivgartornek ajokertuineròlune.)

(Unipkautsit ânianginik tamainik maunga illingavut.)

Pèrsijokangilak inòsimnik uvamnit, tunivarale uvamnik (issumamnik). Joh. 10, 18.

(Mat. 26, 53.)

Nagligosungnersaujokangilak imaitomit, inòserminik tunijomit illanarijane pivlugit.

Joh. 15, 13.

Ingminik miklilerlune, nalainarlauktok tokkomut tokkomut seningajolingmut aglât.

Fil. 2, 8.

Gâdib naglingnine uvaptingnut nertorpâ, (nautsertortaukova) Kristuse pivluta tokkolaungmat ajortoksôlaungniptingne sulle. Ròm. 5, 8.

14. Saimanek, Jēsusib kivgartorninganit ajoker-tuineròlune pijok, sunauvâ ?

Anianeriminut tokkonerminullo Jēsusib ajornivut nangmarlaukpait. (Kap. 5, B. 3.).

Ahâk takka Gûdib saugârsunga, sillaksoarmi-
ut ajorninginik nangmartok. Joh. 1, 29.

Tâmna idluitullinivut pitjutigallugit ikkiler-
tauvok, ajornivullo pitjutigallugit nerkerk-
sudlartitauvok. Pitlartaulaukpok uvagut ulla-
pirsautekarkovluta ikkinginullo inûlijauvogut.

Jes. 53, 5.

Tâpsoma nangminek ajornivut timimine pit-
laukpait kejungmut. 1 Petr. 2, 24.

Gûdib ajortomik kaujimangitok, ajortungorti-
laukpâ pivluta, uvagut tâpsomane idluartitau-
kovluta Gûdib sângane namagijaujomik.

2 Kor. 5, 21.

15. Kanok Jèsusib inôsinga nuname naggaser-
laukâ? Kanorlo inôsinga nutâk killangmut illingajok
pigiarlaukâ?

Jèsuse illuvertaulaukpok, uvlûglo pingaju-
angne tokkungajunit makkilaukpok.

(Kivgartornek Attaniolune.)

Angijorortitauninga. (Mat. 27, 57 — 60.

1 Petr. 3, 19. Mat. 28, 1 — 15.)

Tarniga anernerit inninginnêtsainarkoniangi-
lat, ivsornaitokotillo igunaukoniangilat.

Img. 16, 10.

Jèsuse tâmna Gûdib tuppaktilaupâ, tamatto-
minga ilùnata kigligiutsijiðvogut.

Ap. pin. 2, 32.

Tâmna tunijaumavok ajornivut pivlugit, tupak-titaumijorlo idluarsijutiksaptingnut.

Rôm. 4, 25.

Kristus tokkungajunit makkisimavok, sivorler-pângôvorlo sinnisimajunit. 1 Kor. 15, 20.

16. Makkinime kingorngagut, kanok Jèsusib illiniartine nuname illingavigilaukpagit?

Uvlune 40gine, makkinime kingorngagut, Jèsusib illiniartine sakkijarvigilaukpait inôvlune.

Aniatitaunerme kingorngagut Jèsusib ômarlune Apostelit sakkijarvigilaukpait okpernartunut sakkertitaminut, taipkonunga sakkertiname uvlut 40 git nâvlugit, okarkattigilugillo Gûdib nâlegauvinganik. Ap. pin. 1, 3.

Jèsuse itterlune, akkornganut nangerpok, okautilugillo: Ullapirsautekaritse! Taimârlo okarame agganelo senneranelo kemmergojautipait tâpkonunga. Tagva illiniartut kuviasulerput Nâlegak takkogamitsuk. Joh. 20, 19. 20.

17. Kanok Jèsusib piuliklerteònine nuname naggaserlaukaûk?

Jèsuse Kristuse killaliarlaukpok, iksivavorlo Gûdib tallerpiat tungâne.

Tallerpingma tungânut ingitit, ômigijingnik illijerkârtinnanga ittikavît ikovrangannut.

Img. 110, 1.

Betâniämullo aitipait, agganelo kollangiuti-tidlugit saimarpait. Taimârlo saimartigamikit kemakpait, killangmullo kongmuarpok.

Luk. 24, 50. 51. (Ap. pin. 1, 9 — 11.)

Tâmna killaliarame Gûdib tallerpiat tunganê-lerpok, Engelillo, attanersuillo pitsartudlar-tullo naipertorpát. 1 Petr. 3, 22.

18. Kanok Jèsusib pine piniarvigilaukagít killaliarnime kingorngane?

Killaliarnime kingorngagut Jèsusib tillikler-vigilaukpâtigut Anernermik hailigemik, âna-nausititsikovlugo tâpsominga (Jesusemik) illup-tingne.

Manigoijorle tikkitsomârpat, tillijomârtara ilip-singnut Atâtamit, miksekârnerub Anerninga, tâmna kigligiutsiniarpok uvamnik. Joh. 15, 26.

Ahâk, uvlut tamaita najutsainarpapse sillaksûb naggatânut. Mat. 28, 20.

19. Taimaimat, suna Jèsuseme nellautsilaukâ? sunangorlaukâ?

Jèstiseme nellautsilaukput **Testamenteto-kame** nellautaimalauktut **Messiase** pivlugo; Piuliklertiòvok sillaksoarmiunik.

Igvit Betlehem Efrata mikkijôgaloartotit iglug-asait assingnit tausendinit Judæamêtunit, iling-

nít pijomârpok Nâlegak Israèleme, tâpsoma anniviksanga tamaitaksuit pigiarninganit issokangitomillo - ilaungmat. Micha 5, 1.

Nutarârsungmik erniangđojokarpok uvaptingnut, ernermik tunijaujokarpok uvaptingnut, tâpsoma nalegauvinga tuinganêpok, attekaporlo tattamnadlartomik, illisimmajotđjomik, pitsartujomik, sâlakartomik, Atâtamik issokangitomik, ullapirksaijomik. Jes. 9, 6.

Nutaijortomik nuijokaromârpok Isaib napârvininganit, napârtuksarolangmiglo amânganit paungakartokaromârtomik. Tâmnalo Nâlekab aneringat, illisimanerub sillatunerublo aneringat, idluarsainerub pitsartunerublo aneringat, illitarksinerub sivôranerublo Nâlekamik aneringat kollangiatsainaromârpa.

Jes. 11, 1. 2.

Inôtsine tunilauruniuk tunergumut akkiliksae-rutiksamut kinguvâksarsijomârpok, akkunekalo inôniarpok; Nâlekabla kajusimaninga piganeritauniarpok agganginnut. Jes. 53, 10.

(Mat. 11, 3 — 6.)

Tagva mânnâ Israëlib kinguvângit tamapse kaujimatsialeritse, Jèsuse tâmna kikkiaktor-lauktase seningajolingmut, Gûdib Nâlegangor-tilâlo Kristusingortilaungmago. Ap. pin. 2, 36.

Takkolaunerdlutalo kigligiutsivogut, Atâtab Ernek tillilaungmago piuliklertiôkovlugo silaksoarmiunik. 1 Joh. 4, 14.

Assianik piulijiksakangilak, attekangilarlo assianik killaub attâne inungnut tunijaumajomik, piloriktitaujutigijaptingnik.

Ap. pin. 4, 12.

Ilûnatik Gûdib angersimaningit tâpsomane ahailauvut, tâpsomanelo Ameniôvut, Gûde nertortaukovlugo uvaptingnut. 2 Kor. 1. 20.

Kapitel V.

Atâta, Ernek, Anernerlo hailige.

Nellonarungnaititsinermik kanoëtomik Gûdib illing-aninga pivlugo Jèsuse Kristusemit pilaukitâ?

Nellonarungnainek Gûde Atâtaungmat, Erniôvlunelo, Anerniôvlunelo hailige Jèsuse Kristusemit pilaukpavut.

Johannesib Gûdib Anerninga takkova (tingmiatut) Taubetut akkartok, Jèsusiblo kånganut

pijok. Ahâglo nippe killangmit okarpok:
Tagva Ernera nagliktara, tâmna kuviagivara.

Mat. 3, 16. 17.

Aileritse inukattigêksuillo tamaita ajoker-toriartorsigik, baptilugillo Atâtab, Ernerub, Annernerublo hailigib attinganut. Mat. 28, 19.

Gûdib saimarlilit ullaapkoserligillo aglivallia-jomik anerimajut, Gudib Atatab sivorngagut issumasimaninganut, Annernerub ivsornaititsi-ninganut, nalekovlugit serparsartaukovlugillo Jesusib Kristusib aunganut. 1 Petr. 1, 2.

Kaujitsinek: Gudib nellenarungnaitininga tamaëdsa illagëktune okpertune taijauvok:
Ajokertutsemik Pingasolinek pivlugo.

A. Güde Atâta.

1. Kanok Jêsusib Kristusib Güde (nellenarung-naitilaukaûk uvaptingnut) (—)?

Jêsusib Kristusib Güde nellenarungnaitilaukpâ uvaptingnut atâtamitut, atâtaptitullo.

Atâtamik illitarksijokangilak, Ernerub kissime, Ernerublo nellojungnaititsomajangita illitari-vât. Mat. 11, 27.

Takpaungarniarpunga Atâtamnut, Atâtapsingnullo, Gûdimnut Gûdipsingnullo.

Joh. 20, 17.

2. Sunamik Atâtab (nellojungnaitilaukpâtigût) Er-nime tunergutauninganut (—)?

Ernetuame tunergutauninganut Atâtab nag-
ligosungnerminik nellojungnaitilaukpâtigut.

Gûdib ernine aglât ivlerilaungilâ, tamaptale
pivluta tunilauppa; tâmna illagalugo tamainik
tunitsiviginajangipâtigût? Rôm. 8, 32.

Mattomunga Gûdib naglingninga uvaptingnut
sakkersimavok, Gûdib Ernetuane tillilaung-
mago nunamut, uvagut tâpsomuna inôkovluta.

1 Joh. 4, 9.

3. Kanok Atâtab okpertut Jèsuse Kristusemut
piniarvigivagît?

Okpertut Jèsuse Kristusemut Atâtab illalior-
pait kitorngaminut.

Ilûnase Gûdib kitorngarivâse okpernermut
Jèsuse Kristusemut. Gal. 3, 26.

Tâpsominga illaliortut ilûnaita pitsartunermik
tunitsivigivait, kitorngaulerkovlugit Gûdemut,
okpertut tâpsoma attinganut. Joh. 1, 12.

Kemmergotitse, kanok angijomik naglingner-
mik Atâtab sakkijartitsivigilaungmatigut, Gu-
dib kitornganginik taijaukongmattigut.

1 Joh. 3, 1.

4. Sunamik Gûdib kitorngangit manigorutiksak-
arkât?

Gûdib kittorngangit manigorutiksakarput
pattangaititsininganik timekut tarnekullo.

Siarklernise tamaita tâpsomunga pitisigik, tâpsomâ issumagitsainarmase. 1 Petr. 5, 7.

Kutsertâk magguk kênaujârsungmik attautsemik akkekarpangilâk? Ukkoa illangallonêt nunamut kattangniangilak Atâtapse perkungipago. Niakupsele nujangittauk tamaita kittitaumavut. Tamanna pivlugo erksiniarase; kutsertavaksoarnit ajunginersaugapse.

Mat. 10, 29 — 31.

Issumanerluktuksaungilase okarluselo: Sumik nerrijomârpitâ? sumiglo immeromârpitâ? sumiglonêt anoraksakaromarpitâ? Makko tamaita nellojut pinasuarpait; Atâtapse killangmêtub kaujimavâse, tamakkoninga tamainik pijariakarapse. Mat. 6, 31. 32 (v. 26 — 30.)

Nertortaule Gûde Nâlegaptalo Jêsusib Kristusib Atâtanga saimausermatigut anernelingnut saimanartunut sunatuinarnut, killaub pinginik illangiutitilluta Kristuseme. Efes. 1, 3.

B. Gûde Ernek.

1. Jêsuse Kristuse Gûdib Ernerijanga sunauvâ?

Jêsuse Kristuse Gûdib Erninga nellâgut
Gûdiòvok. (Kap. 4, 4.)

Pigiarnerme okausek ipok, okauserlo Gûdemè-pok, Gûdelo okausiôjok. Joh. 1, 1.

Kristus Atâtanit uvinipkut pivok, tâmna tamainut Gudiôvok, nertortaujok issokangitomut, Amen. Rôm. 9, 5.

Akkerartortaujungnangitomik angijòvok, Gûdemut okpernerub nellenarninga: Gûde sakki-jarsimavok uviningme. 1 Tim. 3, 16.

2. Suna (kigligiutsivâ) Gudiôninganik (—)?

Gudeôninganik kigligiutsivut Gûdetun illing-aningit piniarningillo.

Jêsuse Kristuse ikpeksak uvlomelo, issokangitomullo tâmnatsainak. Ebr. 13, 8.

Mâンna kaujimavogut tamaita nellunginangne.
Joh. 16, 30. (2, 25. 21, 17.)

Atâtaga mâンna tikkilugo piniarpok, uvangalo piniarivunga. Atâtab piniartanga Ernerubtauuk mânnakut piniarutigiva. Joh. 5, 17. 19.

Pitat tamaita okautsemut pingortitauvut, tâpsoma assiagullo pingortisimajokangilak pingortisimajune. Joh. 1, 3.

3. Piuliklernerminut ajortullijunik Jêsuse Kristuse sunangorlaukâ?

Piuliklerninganut nàmaksitilauktanganut akkuljötigilerpavut.

Kristuseme piulijauviksakarpogut aunganut,
tamadsa ajornernit issumagijaujungnainermik.

Efes. 1. 7.

Inûb Erninga tikkisimangilak kivgartortau-
jomavlune, kivgartoriartorlunele, inôserminiglo
tunijivlune unuktut piulijiksangannut.

Mat. 20, 28.

Gûde atausiôvok atausiôgivok pijitsertok Gû-
demut inungnullo, tagva inuk Jêsuse Kristuse,
ingminik tunilauktok piulijiksaujomavlune
ilûnainut. 1 Tim. 2, 5. 6.

Gûdemut ullapirsarsimavogut Erningat tok-
kunganut. Rôm. 5, 10.

Gûdib, Kristusemèdlune, [sillaksûb inungit
ullapirsarlaukpait ingminut, ajorninginnit issu-
magijungnaerlugit, ullapirsainartomiglo illu-
mertiluta okâlakovâtigut. 2 Kor. 5, 19.

Jêsus Kristus ullapirsautauvok ajornivut piv-
lugin, ajornivulle kissetaungitut, sillaksoarmi-
ulletauk tamaitaksuit ajorningit pivlugin.

1 Joh. 2, 2.

Ahâk takka Gudib saugârsunga sillaksoarmiut
ajorninginnik nangmartok. Joh. 1, 29.

Kaujimatitse nunguniartomut Silberemut Gol-
demullenèt piulijaunginapse piusekullupsingnit

atâtanut adsiûnipsingnit; Kristusible aunganut erdlingnartomut, tâmna saugârsutut sinnaungasuitotut ivsornaitotullo - idlune.

1 Petr. 1, 18. 19.

Taimaitomik ajokertuinerôjomik pijariakarpogut, ivsornaitomik, passijaksaungitomik, ajortokangitomik, ajortolingnit ingmigolingajomik, killangmillo kotsingnersamik; pijariakangitomik ajokertuinerôjutitut taipkotitunak uvlut tamaita tunijijariakakârlune tunergutinik ajornine nangminine pivlugin, kingorngane inuit ajorningit pivlugin; atausiarlune taimailiorlaungmat ingminik tunigame. Ebr. 7, 26. 27.

4. Jèsuse Kristuse sunaugivittigo Atâtamédlune?

Jèsuse Kristuse tuksiarutjigivavut Atâtame.

Ajortullijokarpat tuksiarutjekarpogut Atâtame Jèsuse Kristusemik idluartojomik. 1 Joh. 2, 1.

Tâpsomuna Gûdemut pijut piulijungnarpait soraifunane; inôtsainarlarmelo tuksiarutivait.

Ebr. 7, 25. (Rôm. 8, 34.)

5. Pingortisimajut ilûnatik Jèsuse Kristuse (—) sunaugivatsuk (mâンna)?

Jèsuse Kristuse Nalegarivavut.

Atausènarmik Nâlegakarpogut Jèsuse Kristusemik, tâpsomuna ilûnaksoatik pivut, uvagullo tâpsomunga. 1 Kor. 8, 6.

Tamana pivlugo Kristuse tokkovlunelo makkinivok, amalo ômardlune, Nâlegaujomavlune tokkungajunullo inôjunullo. Rôm. 14, 9.

Jèsusib attingane sérkut ilùnatik sérkortortuk-sauvut killangmétullo nunamétullo, nunab attânétullo. Okallo ilùnatik nellonaisaijuksauvut Jèsuse Kristusemik Nâlegaujomik Gûdib Atâtab nertornautinganut.

Fil. 2, 10. 11.

Tâpsoma tamaita tokkotigilaukpait, inôjut kingorngagut nangminermingnik inôniarkonagit, tâpsomungale pivlugit tokkolauktomut, mak-kisimangmijomullo. 2 Kor. 5, 15.

C. Gûde Anernek hailige.

1. Anernek hailige sunauvâ?

Anernek hailige nellâgut Gûdiôvok Atâtalo, Ernerlo illagilugik.

Aileritse inukattigêksuillo tamaita ajokertioratarsigik, baptilugillo Atâtab, Ernerub, Anernerublo hailigiub attinganut. Mat. 28, 19.

(Mat. 3, 16. 17.)

Pétrusib Ananiase okautivâ: Sôg Sâtanabis ômatit illumertipaùk, Anernek ajunginek sæglokidlarangnê? Inungnik sæglokitsingilatit, Gûdemigle. Ap, pin. 5, 3. 4.

Gûdib igloggingmasse kaujimangilasê, Gûdiblo
Anerningat innigingmasê?

1 Kor. 3, 16.

2. Suna (—) nellenarungnaititsivâ (Gudiôning-anik)?

Gudiôninganik nellenarungnaititsivut illing-aningit piniarningillo Gûdetut.

Anernerub kiglisiniarpait tamaita Gudiônerub ittiningittauk aglât. Inuit nelliat kaujimavâ inûb illuanêtomik, inûb anerninga tâpsoma illuanêtok kissimè? Taimâktauk kaujimajokanganivok Gûdib illuanêtomik, Gudib Anerninga kissime. 1 Kor. 2, 10. 11.

Tamakkoale tamaita Anernerub tâpsoma attausitôjub piniarpait, issumamíniglo ilûnaita attunit illangiutitipait nangminerijaksanganik.

1 Kor. 12, 11 (v. 8 — 10.)

3. Anernek hailige kanoëtomik (—) piniarnek-arkâ (ajortullijune)?

Anernek hailige okpertitsijôvok inungnik Jèsusemut okautsinut tussarnertunut.

Manigoijuble Anernerub ajunginerub, Atâtama tillijomârtangat attimne, tâpsoma ajokertorni-arpâse tamainik, erkaitiluselo tamaínik okau-serilauktamnik ilipsingnut.

Joh. 14, 26.

Manigoijok tikkikune sillaksoarmiut tukkisiti-niarpait ajornermik, idluarnermiglo, erkartui-nermiglo. Ajornek pivlugo okperlaungimata uvamnut; idluarnerle pivlugo Atâtamut aini-arama, takkoniarungnairupsingalo; erkartuinek pivlugo, sillaksûb tamattoma attaninga erkartotaungmat. Joh. 16, 8 — 11.

Nelliallonêt Jêsuse Nalekamik taisijungnangi-lak Anernerub ajunginerub pitingipago.

1 Kor. 12, 3.

4. Kanok okpertut piniarvigivagît?

Okpertut innigivait, ajokertoromavlugit, tes-siorlugillo manigorlugillo.

Kaujimangilasè timise Anernerub ajunginerub illupsingnêtub igloingmagit? 1 Kor. 6, 19.

Miksekârnerub aneringat, miksekârnernut ta-mainut tессiorniarpâse. Joh. 16, 13.

Ilùnatik Gûdib Anerningat tессiortangit, Gûdib kittorngarivait. Rôm. 8, 14.

Atâta tuksiarvigijomavara manigoijomik as-simnik tunitsiviokovluse, illipsingnêtsainar-kovlugo issokangitomut: Miksekârnerub aner-ninga sillaksoarmiut pijungnangitangat, tak-kunginamitsuk illitaringinamitsuglo. Ilipsele illitarivase, illagitsainarmase ilipsingnêniar-mallo. Joh. 14, 16, 17.

Sangêniptingne Anernerub ikajorpâtigut. Tuksiarnermik kanok nâmaktomik nellogapta; Anerneruble nangminek tuksiarutivâtigut anersaumijunut okautaujungnangitunut.

Rôm. 8, 26.

5. Kanok pijokarkâ tussânginermut nippinganik?

Anernek hailige kiksartitauvok, nippinganik tussângikupta.

Gûdib anerninga ajunginek kiksartiniarasiuk, nakkititsiviðmajapsingnik uvlormut piulijauviksamut. Efes. 4, 30.

INGMIGOLINGAJUT AIPANGIT.

Piulijaunerub nangminerijauninga.

Kapitel VI.

Apkosinek piloringnermut, okperner- mut Jêuse Kristusemut.

1. Suna Gûdib pijomajanga inuit piloriktitauning-
inût?

Gûde pijomavok inuit okperkovlugit Jêsu-
semut, okpernermullo tâpsomunga inôsekarkov-
lugit nungusuitomik.

Tamadsa tâpsoma tillijima pijomajanga, Er-
ninganik takkojok okpervigilugolo, inôsekarko-
vlugò nungusuitomik. Joh. 6, 40.

Okpertok baptitaujorlo piulijaujomârpok; ok-
pingitorle erkartortaujomârpok. Mark. 16, 16.

2. Okpernek kanok pigialerkâ?

Okpernek okâlanermit okautsinik tussarner-
tunik pivok.

Nâlekab attinga tailugo tuksiartut piulijauniar-

put. Kanorle okpervigingitatik tuksiarpavigina-jarpatsûk? Kanorle tussaumalaungitatik okper-viginajarpatsûk? Kanorle (—) tussarajarkât (okautsaungikunik)? Okpernek tagva okâlanermit pivok, okâlanerle Gûdib okausinginit.

Rôm. 10, 13. 14. 17.

Kristusib okausingit tussarnertut pitsartuniô-vut Gûdemit, piloriktilugit ilûnaita tâpkoninga okpertut. Rôm. 1, 16.

3. Okalanek okautsinik tussarnertunik sunamik sullikârkâ?

Okâlanekut okautsinik tussarnertunik illitarksititauvogut ajulidlartomik illinganiptingnik ajorniptingniglo, Anernek hailige akkerartungikuptigo.

Jerûsalem, Jerûsalem (inuit pivait) nellautai-junik tokkotsijotit, illingnullo tillijat ujarkan-
nut millorangne! kittorngattit kattititsoma-kattalauroaloartakka, sôrlo arnaungub piarkane kattitimagit esarkominut; pijomalaungitosele.

Mat. 23, 37. (Ap. pin. 7, 51. Kap. 13, 46.
2 Kor. 2, 15. 16.)

Tamannale tussaramitsuk, kibliktaulerput ômatimikut. Ap. pin. 2, 37.

Uvanga inukullôjunga, kia piuliniarpângä tok-kub tamattoma timinganît? Rôm. 7, 24.

4. Sunamik illitarksinek tamanna illakarkâ?

Illitarksinek tamana illakarpok kakkialer-nermik, tussunermiglo ajortunit issumagijaujung-nainermik. (Kakkialernek, ablatsimajunik issu-makarnek.)

Kakkialernek Gûdemit pijok kakkialertitsivok piloringnermut, tamattominga inuk kakkialing-ilak; kiksarnerle nunab pingit pivlugit tokko-titsivok. 2 Kor. 7, 10.

Gûde nâpkigilaunga pitsiarnit pivlugo, ajor-nikkalo pêjarkit napkigosungnit angijoksoak pivlugo. Idluitullimanerale illitarilerpara, ajor-tullimaneralo sâmnêtsainarpok, ilingnut kis-siane ajortullilaukpunga, idluitullilarmalo sângne. Img. 51, 3. 5. 6.

Tunergutit Gûdib kuviagijangit imaiput: aner-nermik kapiasuktomik, ômamiglo kapiasukto-mik serkomisimajomiglo, Gûde nachoniangila-tit. Img. 51, 19.

5. Sunamik sulle kakkialernek malliktekarkâ?

Kakkialernek malliktekarpok okpernermik, imaipok: kaujimatsiarmaringnermik Jêsuse sil-laksoarmiut piulijigituinangimatsuk, uvangaletauk piulijigigapko, uvainnuttauk kaitsijok issumagijau-jungnainermik ajortunit, aune tokkonelo pivlugik.

Okpernek tättekarniðvok tunganartomik neruigijaksanut, kollarnangitorlo tækkuksaungitunut.

Ebr. 11, 1.

Sörlo Mòsesib kuglugiangðjartok nappautilaungmago inukangitome, taimáktauk Inùb Erninga napautsaujariakarpok; ilùnatik okpertut tâpsomunga assiðkonnagit, nungusuitomigle inñògutekarkovlugin. Joh. 3, 14. 15.

Sumik piniartuksauvik piloriktitaukovlungâ? Nalekamut Jèsusemut Kristusemut okperit, tagva piloriktitauniarpotit iglomiokattitillo.

Ap. pin. 16, 30. 31.

Nàlegak erkaringa nàlegauvingnut tikkikuvit! — Ahamarik okaupagit: uvlome aiparilârpagit Paradiseme. Luk. 23, 42. 43.

Akkekangitomik idluarsititaulerpogut, tâpsoma saimarsautanut, piuliklernermut Kristusib Jèsusib pijanganut; tâmna Gudib sakkertilaukpâ saimauserviðkovlugo okpernermut tâpsoma aunganut, idluarnek sângmine nàmagijaujok nellonaeromavlugo issumagijungnaeramigit ajornerit, Ròm. 3, 24. 25.

6. Sunamik (piksarsivitâ) okpernermut (—)?

Okpernermut piksarsivogut idluarnermik Gûdib sângane nàmagijaujomik, ullapirsaumiglo tâpsomunga.

Piniarnernut pingitok ajortullijunigle idluartsijomullo okperune, tâpsoma okpernine idluarsijutiginiarpâ. Rôm. 4, 5.

Mânnale okpernermut idluarsitaulerapta, Gûdemut ullapirsautekarpogut Nâlegaptigut Jêsuse Kristusekut. Rôm. 5, 1.

Gûdib nâlegauvinga nerriniònanelo immerniòngilak, idluarneòvorle, ullapirsauteòlarmelo kuviasungneòlunelo Anernerme ajunginerme.

Rôm. 14, 17.

7. Okpernermut (Sunangolerkitâ) (—)?

Okpernermut kitorngangorpogut Gûdemut, kingormgujijuksangorlatalo inôtsemik nàksaungitomik.

Anernerub anernivut kaujtipait kitornngau-
gaptä Gûdemut. Kitornngauguptale kingorm-
gujijuksaugivoguttauk, imaipok, Gûdemik
kingormgujiluta Kristuselo kingormgujikat-
tigalugo. Rôm. 8, 16. 17.

Erninganut okpertok, inôsekarpok nungusuito-
mik, Erninganut okpingitub inôsek takkoni-
angila, Gûdib ningausingalle kollangiangi-
narpâ. Joh. 3, 36.

8. Inûb ablatsangorninga illumigut sunauvâ?

Inûb ablatsangorninga illumigut (sâlernek,

ubvalo utternek Gudemut), pigiarniôvok inôtsémut nutâmut Kristuseme.

Tillivagit innukattigénut, ijingit uititaulerkovlugit, tâktomit sârkovlugit kaumajomut, Sâtnasiblo pitsartuninganit Gûdemut, ajorninginit issumagijaujungnainermik pititaukovlugit, kingormgujaksamiglo pekarkattigekovlugit ivsornaitaujomârtut okpernermut uvannut.

Ap. pin. 26, 17. 18.

Ahamarik, ahamarik okaupagit: Nutâmik erniangôngitub, Gûdib nalegauvinga takkojungnangila. Joh. 3. 3. (Tit. 3, 5.)

Kristusemêtokarpat, tâmna nutangortitauvok; pitokak itsungnaerpok, ahâk ilûnatik nutângorsimavut. 2 Kor. 5, 17.

Inôvunga uvangaungitorle, Kristusele inôvok illumne. Mânnale uviningme inônimnik, tamattominga inôvunga okpernerme Gûdib erninganut, nagliktimnut, ingminiglo tunijomut pivlunga. Gal. 2, 20.

9. Inûb sâlerninga kia piniarnerivaûk?

Inûb sâlernine nangminek piniarneringilâ, Gûdible nâpkigosungningat piniarnerivâ.

Igvit sâtilaunga, tagva sâtitaujiarpunga: igitte Nâlegak Gûdigigapkit. Jer. 31, 18.

Uvamnut tikkitarungnangilak, kissiane Atatab tillijima amuarpago. Joh. 6, 44. (v. 65.)

Saimanermut piulijaumavose okpernermut; ilipsingnik taimaingilase, Gûdible tunergutâ tamanna. Ffes. 2, 8.

Kristuseme makkisimavose okpernermut Gûdib pititsininganut, (Jèsusemik) tokkungajunit tupaktitsilauktomut. Kol. 2, 12. — (Mat. 16, 17.

Ap. pin. 16, 14. Gal. 1, 15. 16.

Kapitel VII.

Okpernerub paungangit, ubvalo ivsornailinek.

1. Kanok (illingavât) Jèsusemut Kristusemut okpertungolerlauktut (—)?

Ilûnatik Jèsusemut Kristusemut okpertungolerlauktut, okpernekut mattomùna ivsornaitautamayut aunganut.

Ubvarsimavose ivsornaitautamaluselo idluarsi-titaumavose, Nâlekab Jèsusib attinganut, Gû-diptalo anerninganut. 1 Kor. 6, 11.

Kristusib aungat issumavut epkêjarpait piniarnernit tokkonartunit, Gûde ômartok kivgartorlugo. Ebr. 9, 14.

2. Sumik Gûde (pijomavâ) okpertunit (—)?

Gûde pijomavok okpernerme ômartome piniarnilingme ivsornailinermik pinasuadlar-kovluta.

Gûdib pijomajanga imaipok ivsornaikovluse.

1 Tess. 4, 3.

Tâmnale ivsornaitoksöngmet ilipsingnik kaikojjok malliklugo, ilipsetauk ivsornaititse arvertarnipsingne tamaine. 1 Petr. 1, 15.

Ivsornainermik pinasuaritse, tâpsominga pinasuangitut Nâlegak takkoniatsenginamitsuk.

Ebr. 12, 14.

Piloridlarpus ivsornaitunik ômatigit, Gûde takkojomaramitsuk. Mat. 5, 8.

Jésuse Kristuseme okpernek naglingnekut pinniarnilik kissime nâmagijauvok. Gal. 5, 6.

Sôrlo time tokkungangmat anernekangikune taimâktauk okpernek tokkungagivok ajungitullinermik illakangikune. Jak. 2, 26.

(Luk. 1, 74. 75. 2 Petr. 1, 3 — 7.)

3. Ivsornailinek kanok illingavâ?

Ivsornailinek imâk illingavok: ajortunnit

epkējartaujomavluta, imaipok: attaniotiviôjomaeluta tâpkonunga, ajungitunelo tamaine aglisikluta pivalliajomavlatalo.

Kristusib nangminek ajornivut timiminut pitipait kejungmut, ajortullinermik tokkungalerkovluta, idluarnek inôniarvigilugo; tâpsoma ikkinginnut inûlijauvose. 1 Pêtr. 2, 24.

Jêsuse Kristuse ingminik tunilaukpok pivluta, piulijomavluta idluitunit tamainit, ivsornaititsivlunelo nangminek inukotiksaminik, attaruilijunik piniarnernut ajungitunut.

Tit. 2, 14. (v. 11. 12.)

Taimaitomik angersimanekarapta nagliktakka, epkêjarniarta uvingub tarniblo sujungninginit tamainit, nâmaksivallialutalo ivsornainermik Güde sivðragilugo. 2 Kor. 7, 1.

Ajornek attaniotitailitisuik timipsingne tokkojuksame ikliguninga mallitsennago.

Rôm. 6, 12.

Kristusib inukotingita uvinitik ikligunerit kajungilarnerillo illaliudlugin pitipait seningajolingmut. Gal. 5, 24.

Nâlegapta Jêsusib Kristusib saimarsautâne, illitarijauninganelo aglisivalliatitse.

2 Petr. 3, 18,

Nelliat taimaitomik nerriugíjaksakartok tâmna ivsornailiniarpok, sôrlo tâmna ivsornaimat.

1 Joh. 3, 3. (Efes. 5, 25 — 27.)

4. Suna pivlugo tamanna pijariakarkâ?

Okpertuttauk sulle ajornekarmatta, ajornilingmiglo inôsekarmata naggatiksamingnut tikkilutik.

Okarupta: ajortokangilagut, uvaptingnik nangminek uivèrivogut, miksekárnerlo uvaptingnêngilak. 1 Joh. 1, 8.

Ajornerit allarlavut uvaptingnut nippingatsainartut erkinautigijavullo. Ebr. 12, 1.

5. Suna (agvianarkâ) okpertunut ivsornailinerme (—)?

Sàtanasib, sillaksoarmiullo ôktorlungningit agviarutigivait ivsornailinermingne. (Kap. 2, 5.)

Sillaksoarmik nagligosungniarase, sillaksûb pinginiglònèt. Sillaksoarmik nagligosuktokarpat Atâtab naglingninga tâpsomanèngilak. Sillaksoarmètut tamaita, uvingub ikliguningit, ijib allianingit, pimariuternerillo, Atâtamit pingimata, sillaksoarmille pivut.

1 Joh. 2, 15. 16.

Gûdemit erniangòjok ajortullingilak; Gûdemille erniangòjok ingminik udsertorpok, ajortublo (Sàtanasib) aktorniangila. 1 Joh. 5, 18.

Sillatuniaritse udsertorluselo; akkerartortise Sâtanase arvertangmat Loevetut nipliâjoksoatut, êjaksarsiorlune nellianik. Tâmna okpernermut akkerartorsiuk sôngoluse.

1 Petr. 5, 8. 9.

Gûdib saputsiniksanga attiniarsiuk, Sâtanasib pingitsertorlune uivêriklerninginnut sôngokovluse. Uviningmut aungmullo sorsungnianginapta attaniviksoarnulle pitsartujoksoarnullo sillaksûb attanninginnut, sillaksûb mattoma tâktoningane attanniotijunut, anernernut ajortunut killaub attânetunut. Efes. 6, 11. 12.

6. Ivsornailinek kia piniarnerivaûk?

Ivsornailinek tamanna pitsartunipta nangminerijapta piniarneringilâ, Gûdible saimaningat.

Piginanga piniarungnangilase sumik.

Joh. 15, 5.

Gudiôvok pititsijok illupsingne pijomanermiglo nâmaksititsinermiglo idluarijaminut. Fil. 2, 13.

(1 Tess. 5, 23. 24.)

Ajungitulliamik pigiarlauktub illupsingne, tâpsomatauk nâmaksitiniaríva Jêsusib Kris-tusib uvlungat nelliutininganut. Fil. 1, 6.

Jêsuse Kristuse Gûdemut illingatitaumavok illisimajutiksaptingnut, idluarsijutiksaptingnullo, ivsornaijutiksaptingnullo, piulijaujutiksaptingnullo. 1 Kor. 1, 30. (Gal. 6, 14.)

Uvanga napârtôvunga Waineliksak idluartok, Atâtagalo Waineliksamik perorsêviliortôvok. Akkerkut ilûnaita uvamnêtut paungakarpaktut piungininginnik pêjaiviginiarpaît, paungakarnersaukovlugit. Joh. 15, 1. 2.

7. Kanok kissiane ivsornailinermik pinasuarung-narkitâ?

Tuksiarnermut pijärnermullo kissiane, aipakarasuatsainarnermullo Piulijiptingnik, ivsornai-linek akpaliutivigijungnarpavut.

Issumamigut nangerasugijok kammalerle ochoniarkonnago. 1 Kor. 10, 12.

Pigârluselo tuksiaritse ôktorlungnartomut pekonase. Anernek pijomagaloarpok, uvinigle sangêpok. Mat. 26, 41.

Illumnêtsainaritse, uvangalo illupsingnêdlunga. Sôrlo akkerok paungakarungnangimat ingminik, Waineliksab napârtunganêtsainangikune: taimainivosetauk illuminnêtsainangikupse. Uvanga Waineliksab napârtôvunga, ilipse akkerôvose. Uvamnêtsainartok, uvangalo tâpsomanêdlunga paungakarniarpok unuktunik.

Joh. 15, 4. 5.

Kapitel VIII.

(Kapitelib sivorliub malliktingit.)

Inôsek naglingnerme, mallingner-lônêt Gûdib perkojanginnik.

1. Ivsornailinerub piginasuartanga sunauvâ?

Ivsornailinerub piginasuartanga arvertarniòvok Gûdib perkojanginne, Jêsusib Kristusib igsagaksakartitsilaungninga malliklugo.

Tamanna kaujijutigivavut illitarigaptigo, perkojangit nâlekuptigik. 1 Joh. 2. 3.

Ilûnase issumakaritse Jêsusib Kristusib issu-makarningatut. Fil. 2, 5.

Tâpsomanêtsainarlune okartok, arvertartuksau-givok, sôrlo tâmna (Jêsuse) arvertarlaungmat.

1 Joh. 2, 6.

Pijomajara piniarutigingilara, Atâtable pijo-majanga tillijima. Joh. 5, 30.

(Perkojat tellimaujortut, 2 Mos. 20.)

2. Kanok Gûdib perkojangit tamaita illagêktitau-mavât?

Gûdib perkojangit tamaita illagêktitaumavut

perkojame pijariakortonerpaujome: naglingnermik
Gùdemik inukattiptingniglo.

Gùdingnik Nâlegarnik nagliktuksauvotit ôma-
tingnut tamânut, tarningnullo tamânut, issu-
mangnullo tamainut. Tamanna pijariakarne-
ròjok angnerlo perkojak. Aipangale tâpso-
tunakipok: Inukattingnik iliktut nagliktu-
sauvotit. Perkojangnut ukkungnunga mag-
gungnut perkojat ilùnatik illagékput nellautai-
jullo aglangit. Mat. 22, 37 — 40.

(Mark. 12, 30. 31.)

Perkojat nellenaititangit angnerpâk imaipok:
Naglingnek ômamut ivsornaitomut, issuma-
mullo passijaksuangitomut, okpernermullo tak-
komorjuitomut. 1 Tim. 1, 5.

A. Naglingnek Gùdemik Piulijiptingnik.

1. Naglingnivut Gùdemik nakît pivâ?

Naglingnivut Gùdemik okpernermit pivok,
imaipok: illitarksinermi Gùdib naglingninganik,
Kristuse Jèsusemètomik.

Naglingnek tamadsa, uvagut Gûde nagligigap-
tigoungitok, tâpsomale nagligingmatigut, Er-
ninelo tillilaunginago ullapirsautaukovlugo ajor-
nivut pivlugit. 1 Joh. 4, 10.

Nagligilavut, tâpsoma naglikârmatigut.

1 Joh. 4, 19.

Gûdib naglingninga kovijaumavok ômatipting-nut Anernermut ajunginermut. Rôm. 5, 5.

2. Naglingnek Gûdemik kikune nagvartaungilâk?

Naglingnek Gûdemik sillaksoarmik nagligosuktunêngilak.

Sillaksoarmik nagligosungniarase, sillaksûb pinginiglônêt. Sillaksoarmik nagligosuktokarapat, Atâtab naglingníga tâpsomanêngilak.

1 Joh. 2, 15.

Uvingub issumanga ômisungniôvok Gûdemik.

Rôm. 8, 7.

Angajokângnut maggungnut kivgartortokarung-nangilak; aipa ômigilârpâlônêt, aipa nagligilugo; ubvalo aipa unagilârpâ, aipanga nachogilugo. Gûdelo nunab pingillo atautsekut kivgartorlugit sapperpose. Mat. 6, 24.

3. Sunamik naglingnek Gûdemik illakarpalliavâ ?

Naglingnek Gûdemik illakarpalliavok, kuviasungnermik Nâlekame soraerungnangitomik.

Takkojomagivapse, ômatiselo kuviasudlarniarpus, kuviasungnipsingniglo aksarniktokartuk-saungilak ilipsingnit. Joh. 16, 22.

Kuviasutsainaritse Nâlekame, amalo okarpunga, kuviasugitse. Fil. 4, 4.

Kuviasutsainaritse. 1 Tess. 5, 16.

Kuviasukpunga Nâlekame, tarnigalo serrivok
Gûdimne. Jes. 61, 10. (Img. 84, 3.)

4. Naglingnek Gûdemik kanok sakkijartitauvâ?

Sivorlermik: **Naglingnek Gûdemik** sakkijartitauvok arvertarnermut nâlengnerme sivôranermelo Nalekamik.

Illagêllo sôngosivalliavut, Nâlegarlo nâleklugo inôvut. Ap. pin. 9, 31. (Img. 111, 10.)

Nâmaksivallialerta ivsornainermik sivôranerme Gûdemik. 2 Kor. 7, 1.

Atâta nipliâvigigapsiuk, tâmna inungnik adsigêngititsinane erkartuijok, ilûnatik piniarninginnut, tagva arvertaritse koksasukluse nûnamènipsingne; kaujimavluselo nunguniartomut Silberemut Goldemullenêt piulijaunginapse piusekullupsingnit atâtanut adsiûnipsingnit, Kristusible aunganut erdlingnartomut, tâmna saugârsutut sinnaungasuitotut ivsornaitotullo-idlune. 1 Petr, 1, 17. 18. 19.

Josef okarpok: Kanok uvanga taimâk angitigijomik idluitulliartuksauvik ajortullilunga Gûdemut. 1 Môs. 39, 9.

Nâlenginek ajorniôvok angakoniarnermik, akkerartornerlo Gûdekarniôvok Gûdib assing-

innik, kivgartorniòlarmelo Gûdingoanik.

1 Sam. 15, 23.

Gûdemut naglingnek tamadsa, perkojangit mallikaptigik; perkojangillo ajornangilat.

1 Joh. 5, 3.

Gûde nâlengnarnersauvok inungnit.

Ap. pin. 5, 29.

Perkojakka mallikupsigik, naglingniinnêtsainarpose, sôrlo uvanga Atâtama perkojangit mallikapkit, naglingninganêtsainarlungalo.

Joh. 15, 10.

5. Aipanganik:

Naglingnek Gûdemik sakkijartitauvok kuajlinermut okausiptigut piniarniptigullo, tunnergutingit tamaita pivlugit.

Tamainik kujalititse: tamadsa Gûdib pijomajanga ilipsingnut Kristuse Jèuseme.

1 Tess. 5, 18.

Tamaita kujalijutiginíarsigik soraerase Gûdemut Atâtamullo, Nâlegapta Jèusib Kristusib attingane. Efes. 5, 20. (Luk. 17, 11 — 19.)

Tamaita piniarnise, okarangapselonêt piniarangapselonêt, ilûnaita piniarsigik Nâlekab Jèusib attingane, kujaliluselo Gûdemut Atâtamullo tâpsomûna. Kol. 3, 17.

6. Pingajuangnik:

Naglingnek Gûdemik sakkijartitauvok sokko-sijuitomik taettekarnermut tâpsominga, angerner-mullo pijomajanganik kapianartokarninganetauk.

Tâpsoma Ernine nangminine aglât ivlerilaung-ilâ, tamaptale pivluta tunilaukpa; tâmna illagalugo tamainik tunitsiviginajangipâtigût?

Rôm. 8, 32.

Tættekarnise eginasiuk, angijomik akkilertau-jomârmet tamanna. Ebr. 10, 35.

(Jer. 17, 5 — 8.)

Apkutiksarnik Nalekamut perkojilerit, neriu-gilugolo, tâmna idluartomik illingatitsiniarpok.

Img. 37, 5.

Igvit kinauvit, Gûdemut akkerartoromagavit? sennajak sennajiminut okaraloarkâ: Sôg tai-mâk sennavingâ? Rôm. 9, 20.

(Jer. oggu. 3, 39.)

Atâtâk, ajornangilâk ermgusiârsuk una pêrkov-lugo uvamnit? kissiane imerupko; taimâk pijo-majat pile. Mat. 26, 42.

7. Sittamanganik:

Naglingnek Gûdemik sakkijartitauvok nel-lâgôrnermut perkojaumanerminut, ômaringner-mullo sullijaksanut, siarklinginermut nerikksat pivlugit, torkoinginermullo.

Pimaklertok sillatovlune nertornartok pijari-akortovok. Luk. 12, 42.

Pimaklertit assianik nautsertortaungilat, nellâ-gôrlutik naipitauvlutik kissiane. 1 Kor. 4, 2.

Pinialeritse issumapsigut innilangaluse, piniaraksaselo piniarlugit, aggapsingnullo seniarluse pítitse, taimâk perkolaurapse; illusitsiarikluse arvertarkovluse illagingitapsingnut taipko a illangallônêt attoriakarvígikonago.

1 Tess. 4, 11. 12.

Sullijomangitok nerrijuksaunginivok.

2 Tess. 3, 10.

Siarklernise tamaita tapsomunga pitisigik, tapsoma issumagitsainarmasse. 1 Petr. 5, 7.

(Mat. 6, 25. 33. 34.)

Akluitsomanermik udsertoritse, perkutevak-soakarnek inûb innogutigingimago. Luk. 12, 15.

(Mat. 13, 22.)

Iliornise torkuinermut illingangilit, pitakarnerit tamâne nâmagisigik. Nangminek oka-laungmat: kemangniatsengilagit allarniarnarlônêt. Ebr. 13, 5. (Luk. 21, 34.)

Piksakautiôvok angijomik, Gûde ungagilugo, nâmagilugolo tunergutâ. Ittertitsínginapta sumik sillamut, taimaimat, annititsijungnang-

iniarivogut sumik, nellenangilak. Nerkiksakaruptale anorakarlatalo nâmagilavut. Akluit-somajulle, ôktorlungnartomut nikanullo kattangniarput, unuktunullo sillainartunut asserornartunullo kajungilârnernut, taimaitut inuit kivitipait kapianartovingmut erkartortauvlutik; torkuinek amangôngmat ajortunut tamainut.

1 Tim. 6, 6 — 10.

8. Tellimanganik:

Naglingnek Gûdemik sakkijartitauvok nâmatuinartomik nerrinermut imernermullo, ikliguktai linermullo issumakut, okautsekut, piniarnekullo.

Kaujimângilase timise Anernerub ajunginerub illupsingnêtub igloggingmagît? tâmnna Gudemit pijasse nangmineringitasselo. Akkitûjötua mut pissiangomagapse: taimaimat Gûde nertorsiuk timipsigullo tarnipsigullo, tamakkoa Gûdib perkutigingmagit. 1 Kor. 6, 19, 20.

Udsertoritse ômatise okumailerkonagit nerritûnermut immertûnermullo. Luk. 21. 34.

Nangminek ivsornaitssainarit. 1 Tim. 5, 22.

Ajornek attanerinasiuk timipsigut tokkojuksatigut, ikliguninga nâletsennago.

Rôm. 6, 12.

9. 6 inganik:

Naglingnek Gùdemik sakkijartitauvok kigliutsinermut sivòrajuitomut Jèsusib attinganik, mitautigijaunerme unangmijaunerme lotauk.

Piloridlarpose, inuit suadlarpase uvanga pivlunga, unangmikpaselo sunatuinarniglo okannerlugvigikpase, sæglolutik. Alliatitse sivòraniaraselo akkilertautsiaromârapse killangme.

Mat. 5, 11. 12. (Luk. 6, 22. 23.)

Kuviasugitse Kristuse kapiasuktituakattigigapsiuk; ânanauningat sakkeromârviane kuviasutekarkovlusetauk serriniarluse.

1 Petr. 4, 13. (vers. 14. Ròm. 8, 17. Ebr. 12, 1. 2. Ap. pin. 5, 41.)

Uvamnik okausilik inungnut, okautigijomavara Atâtamnut killangmètomut. Uvanniglo missiutilik inungnut, missiutigijomavaratauk Atâtamnut killangmètomut. Mat. 10, 32. 33.

(Mark. 8, 38.)

10. 7inganik:

Naglingnek Gùdemik sakkijartitauvok tuksiarnermut katsungaitomut, kittorngatullo idlune Gùdemut, Jèsusib attingane.

Kannerma okausingit idluarikit ômatimalo unipkausinga illingnut, Nàlegak serngnigijiga piulijigalo. Img. 19, 15.

Tuksiaritse, tunitsivioniarpose tagva; kenne-
ritse nennisiniarpose tagva; avilortaritse up-
kuérutsauniarpose tagva. Mat. 7, 7.

Katsungaitomik tuksiaritse! Rôm. 12, 12.
(Luk. 18. 1 — 8; 11, 5 — 13.)

Soraerase tuksiaritse! 1 Tessal. 5, 17.

Sumik tuksiarniarupse attimne piniarutitsijo-
mavunga, Atâta nertortaukovlugo Ernermigut.
Joh. 14, 13. (Joh. 15, 7; 16, 23. 24.)

Magguk akkunapsingne nuname illagêkunik
sumiglonêt tuksiaromavlutik, pijomajatik pi-
lârpâk Atâtamnit killangmêtomit.

Mat. 18, 19.

Nâlekab tuksiarninga; ubvalo: Atâtavut kil-
langme malliktingillo. Mat. 6, 9 — 13.

Luk. 11, 2 — 4.

B. Naglingnek inukatiptingnik.

1. Sumut (sakkijartitauvâ) naglingnek innukat-
temik (—)?

Naglingnek innukattemik sakkijartitauvok
naglingnermut Gûdemik Piulijiptingnik, tunga-
nekattigivâlo. (A. 1.)

Nelliat Jêsuse Kristuseðjomik okpertok, Gûde-

mit erniangòvok. Tâpsomingalo ernijomik nagligosuktub, tâpsomangattauk erniangòjok nagligivâ. 1 Joh. 5, 1.

Naglingnartose, Gûdib taimâk naglingmattigut, uvaguttauk nagliktigèktuksaugivogut.

1 Joh. 4, 11.

Mattominga perkojakarpogut tapsomangat, Gûdemik nagligosuktub katangutinetauk nagligijaksaringmago. 1 Joh. 4, 21.

Perkojat tamaita nâmaksititauvut okautsemut atautsemut, mattomanga: Inukattit iliktut nagliuk. Gal. 5, 14.

2. Naglingnek inukattimik sumik illumajivâ?

Naglingnek innukattimik illumajivok naglingnermik katangutimik, ubvalo okpertut nagliktigèngningannik, naglingnermiglo ilùnainik.

Atautsemik ajokertortekarpose Kristusemik; ilipsele ilùnase katangutigèkpose.

Mat. 23, 8.

Perkojaktârmik tunitsivigivapse nagliktigèkovluse, sôrlo nagligilaurapse, nagliktigèlerkovlusetauk. Tamattomunga ilùnatik illitarksiniarput illiniartigigapse nagliktigèkupse.

Joh. 13, 34. 35.

(Ebr. 13, 1. 1 Joh. 3, 16.)

Sakkijartitsileritse nälengnermut Gûdemik, naglingnermik katangutemik, naglingnermullo kattangutemik nagligosungnermik ilûnainik.

2 Pêtr. 1, 7.

Nâlekab aglisitilise, pivalliatiliselo naglik-tigêngnerme ilipsingnut ilûnainullo.

1 Tess. 3, 12. (Luk. 10, 29 — 37.)

Omigijise nagligisigik; ilipsingnut okauserluk-tut salmartisigik; ilipsingnik ômisuktut ajung-ituliviniarsigik; ilipsingnik kiksartitsijut unangmiklertullo tuksiarutisigik. Mat. 5, 44.

(Luk. 23, 34. Ap. pin. 7, 59.)

3. Sunamut naglingnek inukattemik sakkijartitauvâ ?
Sivorlermik:

Naglingnek inukattemik sakkijartitauvok pinasuarnermut assivut kajungersarnartomik igsagaksakartilugit arvertarniptingnut.

Nenergoase kaumatisiuk inungnut, ajungituli-nipsingnik takkokovlugit, Atâtaselo killang-mêtok nertortaukovlugo.

Mat. 5, 16.

Ajungitomik arvertaritse nellojut akkorngane, ilipsingnik terliakataijut idiuittinerarluse, ajungitulliarnipsingnik takkokovlugit, Gûdemiglo nertordlerkovlugit.

1 Pêtr. 2, 12.

Sinaungajutauniarase Jûdinullônêt, Grichinul-lônêt, Gûdib illagéktitanginullonêt.

1 Kor. 10, 32. (Mat. 18, 7.)

4. Aipanganik:

Naglingnek inukattemik sakkijartitauvok nellâgôrasuarnermut idluartulinasuarnermullo.

Sæglonek iperarlugo, miksekârnernik okause-karitse, ilünase ingmikôrluse inukatipsingnut; avataukattigêkpta. Efes. 4, 25.

Okausetuinarnut, okatuinarmullonêt naglikti-gêktailita, piniarnermulle miksekârnermullo pita! 1 Joh. 3, 18.

Terliarkatainiarase illapsingnik, katangutikka.

Jak. 4, 11. (Kol. 3, 9.)

Naglingnerub inukatine idluitulivigingilâ.

Rôm. 13, 10. (Kap. 13, 8. 9.)

Kopianamêk perkutiminik unuksivalliatitsijok perkutigingitaminut! Kanok akkunêrtigijomik taimainiarkâ? Habak. 2, 6.

Tiglilauktok tigligungnaerle, sennalunele pile aggangminut, ajungitomik piniarle, tunijaksa-karkovlugo ajorsartunut.

Efes. 4, 28.

5. Pingajuangnik:

Naglingnek inukattemik sakkijartitauvok

kivgartorosungnermut, pitsiarningnermullo, náp-kigosungnermullo.

Kuviasuktut kuviasukattigisigik, kugviortullo kugviorkattigilugit. Rôm. 12, 15.

Kivgartorkattigègitse saimarsaumut ilùnase attunit tunergusiapsingnut, pimaklertutitut ajungitutitut Gûdib saimarsautânik ingmigo-lingajunik unuktoksoarnik.

1 Pêtr. 4. 10.

Ajungitulilerta tamainut, okpernekarkativut piluarlugit. Gal. 6, 10.

Tunijinek piloringnarnersauvok pillitaunermit.

Ap. pin. 20, 35.

Nunab tamattoma pinginik pekartub, katangutine ajoksartok takkoguniuk, ômatinelo parng-nanaerlugo tâpsomunga: kanok tâmma Gûdib naglingninga illumine piginarajarkaûk?

1 Joh. 3, 17. (Sal. okal. 19, 17. 1 Tim. 6, 17 — 19.)

Nâpkinigitse sôrlo Atâtase nâpkiningmat.

Luk. 6, 36.

6. Sitamanganik:

Naglingnek inukatemik sakkijartitauvok kenuêsarnermut, piôjorijuinermullo, saimarsai-nermut issumagijungnaerningnermullo.

Illiniarvigisinga, kenuênama ômatimnelo piôjoringinama. Mat. 11, 29.

Piloridlarput kenuêtut, nuna pigileramitsuk.

Mat. 5, 5.

Piôjoringinermut sunaunersautigênasugigitse nangminipsingnit. Fil. 2, 3.

Piloridlarput ulapisajut, Gûdib kitornganginnik taijaujomârmata. Mat. 5, 9.

Ajungitapsingnit ulapisautekarasuaritse inungnut tamainut. Rôm. 12, 18.

Erkartuiniarase, tagva erkartortaunianginivose; ôminarneraingititse tâgva ôminarnerartaunianginivose; issumagijungnaernigitse tagva issumagijaujungnaerviôniarpouse. Luk. 6, 37.

(v. 41. 42.)

Issumagijungnaertigêgitse, sôrlotauk Gûdib issumagijungnaervigilaungnâse Kristuseme.

Efes. 4, 32. (Kol. 3, 12. 13.)

Inuit tammarningit issumagijungnaerupsigik, Atâtapsetauk issumagijungnainiarivait tammarnise. Innuelle tammarningit issumagijungnaingikupsigik, Atâtapsetauk issumagijungnainianginivait tammarnise.

Mat. 6, 14. 15.

7. Telimanganik:

Naglingnek inukattemik sakkijartitauyok tuksiutjinermut inungnik ilûnainik.

Tuksiatsainaritse anernerme ilûnainik pijarialingnik, tuksiarnermullo, kenunermullo, taimailiorkovluse soraerase pigârmititse tamât, ivsornaitut tamaita tuksiarulugit.

Efes. 6, 18.

Tagva mânnâ kaiblaivunga, tamainit sivorlermik kenujokarkovlugo, tuksiarokarkovlugolo, tuksiarutjijokarkovlugolo kujalijutekartokarkovlugolo inuit ilûnaita pivlugit.

1 Tim. 2, 1.

Illautitaumajut.

Kittorngarèt okpertut malligaksangit.

I. Nulliarêngnut illingajut.

Ilipse angutit, nulliase nagligisigik, sôrlo Kris-tusib illagêt nagligilaungmagit, ingminiglo tunijub tâpkoa pivlugit. Efes. 5, 25.

Arnat uitik nâlektigít sôrlo Nâlegak. Ue nia-koringmago arnab, sôrlotauk illagêt Kristuse niakoringmatsuk, tâmna piulijôgivok timiminut. Sôrlole illagêt Kristuse nâlegaringmatsuk, taimâktauk arnat uitik nâlegaksarivait ilûnainik. Efes. 5, 22 — 24.

(1 Pêtr. 3, 1 — 7.)

2. Angajokâjanut sorrutsinullo illingajut.

Atâtaujose kitorgase ningaksarniarasigik, inugoiniarsiggle nâlektilugit, Nâlekablos okau-singinnik kaujtilugit. Efes. 6, 4.

(Kol. 3, 21.)

Ilipse sorrutsit, angajokâse nâleksigik Nâlekame; tamanna pijariakarmat. Atâtaillo anâ-naillo nâlekik; tamadsa perkojak sivorliojok, angerosimanilik imâk: Idluarsiniarkovlutit, akkunêrtomiglo inôniarkovlutit nuname.

Efes. 6, 1 — 3.

Jêsusib angajokângne nalekpak.

Luk. 2, 51.

Atâtaminik anânaminiglo uvamnit nagling-nersak, illakarniangilak uvamnik. Erner-miniglo panniminiglo uvamnit naglingnersak, illakarniangilak uvamnik.

Mat. 10, 37.

3. Nullêtunullo uigasungnullo illingajut.

Inûsuktut ikliguningit kemangniarkit; idluar-nerle pinasuaruk, okpernerlo naglingnerlo ulapirsainerlo ilûnaita Nâlekamut tuksiartut illagilugit ômamut ivsornaitomut.

2 Tim. 2, 22.

Aipakangitub Nâlekab pingit issumagivait, Nâ-

lekab idluarijanganut illingajomavlune.

1 Kor. 7, 32.

Uiningitub Nålekab pingit issumagivait, ívsornaitsomavlune timimigullo anernermigullo.

1 Kor. 7, 34.

4. Uigarternut illiarsungnullo illingajut.

Tâmna uigarniôjok idluartok, inotôgune, Gûdemik tættetuakarune, soraeranelo kenuvlune tuksjarlunelo uvlotillugo unuamelo.

1 Tim. 5, 5.

Nålekab takkorngartat illiarsuillo saputivait, serngnigilaitalo uigarnerit. Img. 146, 9.

5. Angajokâjanut kivganullo illingajut.

Nalegaujose ilipse, kivgase nâmaktomik idluartomiglo piniarsigik; ilipsetauk nâlegakarmigapse killangme kaujilerluse.

Kol. 4, 1.

Kivgaujose ilipse, nâlegase nunamétut ilùnainik nâleksigik; kivgartornermut inuit takkoanne, idluarijaujomavluse inungnut pînase, ômamulle íssumalingasuernermut pititse, Gûde nâleklugo. Kol. 3, 22 — 24.

(1 Pêtr. 2, 18. 1 Tim. 6, 1. 2.)

6. Attannernut inukutaujunullo illingajut.

Inuit ilùnatik attunit attanerijatik pitsartune-

karvigijitik nâlekligit; Gûdemit pîngitomik attannersoakangimat; attannersoakartunele Gu- demut perkojaumavut. Attannersoarnulle akkerartortub Gûdib perkojanga akkerarto- rivâ; akkerartortulle erkartortautiksarsiorput nangminermingnut. Rôm 13, 1. 2.

(v. 3 — 7. Img. 101.)

Inungnut nâlegaksaukojaujut tamaita nâleng- niarsigik Nâlegak pivlugo: Attannermullônêt, nâlegaujomullônêt, angajokajanullonêt, tillijau- majunut akkiniarkovlugit ajortulijunik, ajungi- tulijuniglo nertordlerkovlugit. 1 Pêtr. 2, 13. 14.

(v. 17. 1 Tim. 2, 1 — 3.)

Attanniviksoarmut tunisiuk attaniviksûb pik- sanga; Gûdemullo Gûdib piksanga.

Mat. 22, 21.

Gûde nâlengnarnersauvok inungnit.

Ap. pin. 5, 29.

Kaiblainerit soraerutiksamut.

Perkojaunise tamaita piniarlaurupsigik, oka- ritse: kivgakullôvogut, piniaraksavut kissêta piniarlauraptigik. Luk. 17, 10.

Tagvale kattangutikka, miksekârnerillo, illusit- siaringnerillo, idluarnerillo, ivsornainerillo,

naglingnarnerillo, illanarêngnerillo, ilûnaita innutsiarkutaunerit, kujanartokarpallônêt, nertornartokarpallônêt, tamakkoa issumaksarsiorutigisigik: tagva ulapirsaijub Gûdib illaginiarpâse. Fil. 4, 8. 9.

Nangminerle Gûdib ulapirsaijub ivsornailitilise ilûnane illupsigut; anerniselo, tarniselo timiselo illuêngarlutik saputijautsainarlit pitlaraksaukonagit Nâlegapta Jêsusib Kristusib tikkiviane. 1 Tess. 5, 23.

INGMIGOLINGAJUT PINGAJUINGIT.

Saimarsajutiksat piulijaunermut.

Kapitel IX.

Illagêt, ubvalo okpertokatigêt Jêsuse Kristusemut.

1. Illagêt, ubvalo okpertokatigêt Jêsuse Kristusemut sunauvât?

Illagêt, ubvalo okpertokatigêt Jêsuse Kristusemut, illagèngnekarniòvok tâpkonane okpernermut Jêsuse Kristusemut akkunermingnelo attausiolertune, mallingnermullo nellàgôrtomut kigligiutsijune tapsominga.

Tapkonanédlunga, igtvillo uvamnèdlutit, attausiomarilerkovlugit. Joh. 17, 23.

Tagvane Jûde Grichelònêt, tagvane kivgak kivgaungitorlônet, tagvane angut arnarlonêt adsigèngitokangilak; ilûnase attausiôgapse Kristuse Jêsuseme. Gal. 3, 28.

Ilipse inukatigêngôvose anerimajut, ajokertuijut attaniviksôlutik, inuit ivsornaitut tâpsoma inukotingit; kaikojipse, tâktomit kaumaserminut tatamnartomut piniarninginnik ajungitunik kigligiutsijuksaukovluse. 1 Pêtr. 2, 9.

2. Kina illagêt niakorivatsûk?

Jêsuse Kristuse niakôvok illagêktokotiminut aungminut pissiarilauktaminut, igloliorsimajunut tâpsomunga, terrekovlune ujaraujomut.

Tâmna timib niakorivâ, tamadsa illagêt.

Kol. 1, 18.

Ilipse Kristusib timigivâse, avatiôvluselo ilûnase attunít ingmigolingavluse. 1 Kor. 12, 27. Kristusib illagêt nagligilaukpait, ingminiglotunilaukpok tâpkoa pivlugin. Efes. 5, 25.

Mânnna tagva tujormiôjungnaerluselo takkorngarungnaitose, ivsornaitulle kinguvângukatigivâse, Gûdiblo iglungane iglomiokattauvluse, igloliorsimavluse Apostelillo nellautaijullo tungavigijanganut; tamattominga Jêsuse Kristuse ujarauvok terrekovlune. Efes. 2, 19. 20.

Atâtab piulilaukpâtigut tâktub pitsartuninganit, nûktertilutalo Ernerme erdligijame nâlegauvinganut. Kol. 1, 13.

3. Sunamîk okpertut (perkojaumavât) illagêngnermingne (—)?

Okpertut perkojaumavut illagêngnerming-nut sakkijartitsikovlugin Jèesusib illagêktokotin-gita nellâgôrtut illinganininganik.

Okpertut unuktoksuit atautsemik ômatekar-larmiglo, atautsemik tarnekarpus (sôrlo.)

Ap. pin. 4, 32.

Omarigitse adsigêktomik issumakatsainarluse anernekut, ulapirsautib kellaksutânut. Time atausek, anernek atausek, sôrlotauk kaikojau-magapse nerriuviksakarluse atautsemik kaiko-jaumanipsingnut. Efes. 4, 3. 4.

Naglingnerme nellâgôrta, aglivalliavlatalo ilù-nainik tâpsomunga niakôjomut, tagva Kris-tusemut. Tâpsomanget time illuitok kattisimavok, navgutsallo ilùnatik ingmingnut navlisimavut ikajortigêngnermut, avatit ilùnatik ing-mikôrlutik attornermingnut, piniarnivut time aglivalliagame idluarsivlune; naglingnerme tamakko tamaita pivut. Efes. 4, 15. 16.

4. Sunamik ajokertuijut aulatsijullo perkojaumavâ?

Ajokertuijut aulatsijullo illagêngne perkojaumavut Kristusemut, kivgangititut okalautekar-kovlugin ajokertusinginnik, malliktauninginniglo udsertorutekarkovlugin, tamakkonane nangminek igsagaksaukoylugin illagêktunut.

Saugârsukka nerritiakit! saugakka nerritiakit. Joh. 21, 15. 16.

Illangit Apostelingortilaupait, illangille nel-lautaijungortilaupait, illangit okautsinik tus-sarnertunik okâlajungortilugit, illangit pairksijungortilugit ajokertuijungortilaupait; ivson-naitut idluarsartaukovlugit kivgartornerub piniaraksanganut, Kristusib timiksanga âkipalliakovlugo. Efes. 4, 11. 12.

(Rôm. 12, 7. 8. 1 Kor. 12, 28.)

Tagva mânna udsertoritse ilipsingnik, illagéktuniglo ilûnainik, Anernerub ajunginerub ajo-kertuijungortilaungmase tâpkoninga, Gûdib illagéktitangit pairilugit aungminut pissiari-lauktangit. Ap. pin 20, 28.

Angajokaunerôjut ilipsingnétut kaiblarpakka: Kristusib inukotingit perkojaumajut ilipsing-nut pairiniarsigik udsertorlugillo; kununermut pinase, kunutuidlusele; kangunartomik perku-tiniaromanermut pinase, ômamulle illungertor-tomut; Gûdib inukotinginut attaniotijomajuti-tut pinase, igsagaksaunialeritsele kattimgajunut. Tagva pairksijoksoak sakkeromârpat, niakomik kunnulijuitomik opinartomik pititaujomârpose.

1 Pêtr. 5, 1 — 4.

5. Sunamik (perkojaumavât) illagéktunut illinga-jut (—)?

Illagèktunut illingajut ajokertortitik aulatsijitiglo nagligijaksarivait, pitsiarvigilugillo nàlek-lugillo.

Issumaginiarsigik ajokertuijut ilipsingnik pairijigijaselo Nàlekame kaiblartigijaselo. Pi-niarningit pijutigalugit anginersauluartomik nagligisigik, ulapkutekarluselo tâpkonunga.

1 Tess. 5, 12. 13.

Angajokauneròjut piniarakksamìngnik idluartomik pijut, magguérторlugit opigiaulit; piluàrlugillo okautsinik ajokertusemiglo piniartut. 1 Tim. 5, 17.

Ajokertortise nàleklugillo mallingniarsigik; udsertormata tarnipsingnik, akkiortuksatitut mattominga; taimailiorkovlugit kuviasuklutik annersauminatiglo; tamanna idluartsengimat ilipsingnut. Ebr. 13, 17.

6. Sunamik illagèt (piniartuksauvât) idluarsainiarutiksamingnut (—)?

Illagèt attaruililutik kattimajuksauvut, piluàrtomik Sontageme, Nàlekab uvlungane, okpertullo uvloksiorvinginne, idluarsainiarkatigègomavlutik Gùdib okausinginnut, Sakramenting-nullo, tuksiarnermullo, imgernermullo.

Magguk pingasullenèt kattimajarangata attinne akkorngannètsomavunga. Mat. 18, 20.

Okpertut Apostelit ajokertusinginne sokksi-juilaukput, illagêngnekarnermelo, avgoiner-melo kakkôjamik, tuksiarkatigêngnermelo. Uvlullo tamaita illagêklutik kittimaviksoar-mêlaukput. Ap. pin. 2, 42. 46.

Kristusib okausingit innilangatisigik angijomik illupsingne, illisimanartunut tamainut; ajoker-tortigêgitse erkaititigêkluselo imgerutinut ner-tordlerutiksanut, tuksiarutsinullo anerneling-nut, imgerluselo tussarnertunut ômatipsigut tuksiarluse Nâlekamut. Kol. 3, 16.

Kattimaniksavut kamagijungnainiarnagit, sôrlo illangit illiorpangmata; kaiblartigêklutale, taimâk pijariakaluarpok. Ebr. 10, 25.

Ilipsingnik idluarsainiaritse okpernipsingnut ivsornainerpângôjomut, tuksiarluselo.

Jûda v. 20. (Ap. pin. 20, 7. Img. 26, 6—8; 27, 4; 84, 2 — 5.)

7. Sunamîk illagêt (perkojaumavât) sillaksoar-miut pivlugit (—)?

Jèsusib Kristusib illagêktokotingit perkojau-mavut Jèsusib okausingit tussarnertut okâla-tigilugit inukatigêngne tamaine.

Sillaksoarmut ilûnânut ainiaritse, okautsillo tussarnertut okautigisigik inungnut tamainut.

Mark. 16, 15. (Mat. 28, 18 — 20.)

Nellojunut tillivagit, ijingit uititaulerkovlugit sâkovlugit tâktomit kaumajo mut, Sâtanasiblo pitsartuninganit Gûdemut; ajorninginnit issumagijaujungnainermik pititaukovlugit, kingormgujaksamiglo pekarkatigékovlugit ivsornaititaujomârtut okpernermut uvamnut.

Ap. pin. 26, 17. 18.

Kattersivik angijôvok sullijuksalle ikkidlarput, tamanna pivlugo kattersiviub angajokânga tuk-siarvigisiuk sullijuksanik tilliklerkovlugo kattersivingminut. Mat. 9, 37. 38. (Jes. 60, 1.)

8. Nane Jêsusib Kristusib illagékto kotingit pigiartainarlaukât?

Jêsusib Kristusib illagékto kotingit pigiartainarlaukput inukattigéngne Israëlîtine Jerûsaleme, siamarlaukpullo nellojunne (Ap. pin. Kap. 2 malliktingillo. Kap. 8 malliktingillo.)

9. Kanok Jêsusib Kristusib illagékto kotingit nelliutune mallilauktune piganerlaukât?

Illagêt siamartauvallianinginut pivalliakassiutilaurivuttauk sennerkotsinerit ajokertutsinik illusiôjariakartuniglo; taimaigaloartillugo Kris-tuse nelliutune tamaine illagékto kutekatsainarlaukpok; tâpkoningalo taimaititsiniarpok sillaksùb naggatânut.

Tattaminiarpunga, killamik okautsit tussarnertut assinginut sâsimalerêrapse, Kristusib saimarsautânut kaikojigimajase tunnulugo.

Gal. 1, 6.

Uvlut tamaita najutsainarpapse sillaksûb naggatânut. Mat. 28, 20.

Kairtomut tamattomunga illagêktitakkatung-atitsomavakka, tâktoksûblo pitsartuningat sâlaginiangilait. Mat. 16, 18.

10. Jêsusib Kristusib illagêktokotingita illinganingit nuname, kanok illingavât?

Nelliutune tamaine **Jêsusib Kristusib illagêktokotingit nâlegauviôlaukput kapianarnilingmik**; taimainiarpullo pinarnarnimik sakkijarviat tikkilugo **Kristusib tikkitsomârningane**.

Nâlegaunera sillaksoarmit tamattomangat pingilak. Joh. 18, 36.

Sillaksoarmiut ômigikpase, kaujimaleritse, ômigikârmanga illipsingnit. Sillaksoarmiut illagigupsigik sillaksoarmiut pitik nagliginajarpait; sillaksoarmiulle illagînginapsigik, annerimalaurapsele sillaksoarmiunit, tamanna pivlugo sillaksoarmiut ômigivâse.

Joh. 15, 18. 19.

Sillaksoarme kapiasungnekarpose, manigoritsele sillaksoak sâlagivara. Joh. 16, 33.

Kopianartut unuktut attorlugit Gûdib nâlegau-
vinganut pijuksauvogut. Ap. pin. 14, 22.

Ilûnatik Gûdib idluarijanganut inôniaromajut
Kristuse Jésuseme, unangmijaunek attorak-
sarivât. 2 Tim. 3, 12. (Mat. 10, 22. 1 Pêtr.

4, 12—14. Ebr. 11, 36—38; 12, 1—3.)

Tokkomavose, inôsiselo Kristuse illagivlugo
ijersimavok Gûdeme. Kristusele inôtigijase
sakkerpat, ilipsetauk sakkerkatigijomârivase
pinarnartoksôjome. Kol. 3, 3. 4.

Sokkosijuilerit tokkomut, tagva inôtsib ní-
akotânik tunitsivigijomavagit. Takko. 2, 10.

II. Okpertokattigêt kikut illumavattigik?

Okpertokattigêt — okausek tâmna ilûnainut
nellojôngitunut illingatitaukpat — illumavait
tamaita, kivgartorviôjut Gûdib okausinginnik,
Sakramentingniglo, tamannalo pivlugo Krîstu-
semiunik taijaujut. (Ap. pin. 11. 26.) Avisima-
vut ingmigolingajunut illagêksimajunullo unuktu-
nut, apsimautijunut ajokertutsit illutsillo pivlugit
akkunermingne.

12. Kanok Jêsusib illagêktokotingit nellâgôrtut (illingavât) okpertunik taijautuinartunut (—)?

Jêsusib illagêktokotingit nellâgôrtut ijersima-
vut illagêksimajune ilûnaine, nellinullônelle nâ-
maktomik sakkijartitaungilat.

ILLAUTITAUMAJUT.

Pijariakortonerpât illangit pijokalauktut okpertut illagêngninginne.

---

1. Illagêt sivorlerpât kattersortauningit Jerûsalem Pentekosteme, kingornganelo Judinit.
2. Okpernerub Kristusemut siamartauninga, inukatigêngne nellojune, sivorlerpâmik Paulusemut.
3. Okpertut unangmijauningit, sivorlerpâmik Judinut, kingorngane nellojunuttauk, piluartomik Rômemiut attaniovingane. (Tokkotaujut okpernek pivlugo, atâtaujullo illagêngnut.)
4. Okpernerub Kristusemut sâlakarninga attaniotningalo Rômiut attaniovingane, Konstantinab (angijomik taijaujub) nelliuninganit (Jâreme 333 Kristusib inûlerningat kingorngane) inukatigêksuit takkorngartat sâlakarningat Rômiunik tikkilugo; ínûkatigêksuit nûkattarningita nelliuningane. (376 — 500.)
5. Okpernerub Kristusemut siamaganerninga inukatigêksoarne taipkonane, piluartomiglo Europame, Jâre 1000 tikkilugo. (Winfred ub-

valo Bonifatsius, Germânit (Deutschit) Apostelingat.)

6. Okpertut sukaitomik illuselukpallianingit, Jârine 500mit 1500mut, Papstit aulatsitilugit; okpernerublo ivlerijauninga illârsimmanerluktinago, illagêngneârsungne unangmijauvalauktune, okpernerluktuniglo (Ketserinik) taijaulauktune. (Waldenserit; Wiklef; Johann Hus; Kattangutigèt Bohèmiamiut Morâvia-mullo.)
7. Illagêt ajokertutsinut idluartunut illusiôkojaulauktunullo Apostelinut uttertitauningit. (Reformation) Jâremit 1517 mit kingornganelo. (Lutéruse, Melanchtonelo; Zwingli, Calvinelo.)
8. Illagêt avingningit Katolikinut, Luterânerinullo, Reformisimajunullo (kingorlik magguit Evangeliumiujanik, ubvalo Protestantenik taijauvakput); akkerartortigêngnerillo tâpkoa akkorngane ajokertutsit pivlugit.
9. Illagêt mikkijut ingmigolingajallonêt pigiarningat Protestantit akkorngane. (Kattangutigèt illagêngningata nutangortitaumaningat 1722; Zinzendorf.)
10. Nelliutune tamakkonane: nippunganek, okpinginerlo iktoriktaitok unuktune pivallivut; igloanetauk tuppangnek inôtsemut nutâmut,

illungertornartomut Gûdib nâlegauvingata angijorortitauninganut (Tilliklernek ajoker-tuijunik attekartunut okpertunik, nellojunullo. Illagêksimajut aglangnik hailiginik nènertau-titsilutik, ajokertuijuniglo tilliklerlutik.)

Kapitel X. Baptijut hailige.

---

1. Kinamut, sunaksaulunelo Baptijut hailige illijaulaukâ?

Baptijut hailige illijaulaukpok Jêsuse Kris-tusemut nangminek, illaliorniôkovlugo anger-katigêngnermut Gûdemut, ubvalo illagêngne-karnermut Atâtamut, Ernermut Annernerullo hailigemut, tamattomûnalo okpertut illagêng-ninganut.

Aileritse, inukatigêksuillo tamaita ajoker-toriartorsigik baptilugillo Atâtab, Ernerublo, Anernerublo hailigib attinganut. Mat. 28, 19.
(Mark. 16, 16.)

Okausinganik kuviasuklutik nâlektut baptitau-lerput; uvlormelo taipsomane 3000it illautitau-lerput. (Ap. pin. 2, 41.)

2. Baptijutib hailigib saimanarninga sunauvâ?

Baptijume hailigeme piulijaumaniptingnik ajornerub ôminarneraininganit, issumagijaujungnai-viôniptingniglo tâpkonangat Jèsusib Kristusib aunganut angerviôvogut, pitsartunermiglo inôser-tâmut **Gudemit**, pijomut, tunitsiviôvogut.

Baptitauleritse ilûnase Jèsusib Kristusib attinganut, ajornerit issumagijaujungnaerutik-sanginnut. Ap. pin. 2, 38. Kap. 22, 16.

Kristusib illagêt nagligilaukpait, ingminiglo tunilaukpok tâpkoा pivlugit, ajorungnaitit-somavlugit, epkéjarlaungmagit ubvaumut (imiôjomut) okautsinik illalingmut.

Efes. 5, 25. 26.

Jèsusib Kristusib nagligilaukpâtigut ubvar-lutalo ajorniptingnit aungminut. Takko 1, 5.

Baptijut ubvautaungilak timib ipinganut, anger-katigêngniôvorle issumame passijaksaungitome Gûdemelo, Jèsusib Kristusib makkininganut.

1 Pêtr. 3, 21.

Kaujimangilase ilûnata Jèsuse Kristusemut baptisimmajogut, tokkunganut baptitaugapta? Taimaimat illijartortaukatigimavavut baptijuti-kut tokkomut, sôrlo Kristuse tokkungajunit tuppaktitaungmat, Atâtatab ussornarninganut,

taimâktauk uvagut inôsertâmik arvertartuk-
sauvogut. Rôm. 6, 3. 4.

Ilûnase Gûdib kitorngarivâse okpernermut
Kristuse Jêsusemut. Ilûnase Kristusemut
baptisimajose Kristuse attimagapsiuk.

Gal. 3, 26. 27.

Gûdib piloriktipâtigut erniangûpsârnerub ub-
vautânut, Anernerublo ajunginerub nutângor-
titsininganut, kovilauktaminut uvaptingnut
amigangitomik Jêsuse Kristusekut Nâlegap-
tigut. Titus 3, 5. 6.

3. Baptijutib hailigib pitsartuninga sunauvâ?

Saimanerub tamattoma pitsartuningagut bap-
tisimajut tokkolertuksauvut ajortunit, aglisikler-
tuksaulutiglo Jêsusib Kristusib saimaningane,
illitarksinermelo tâpsominga.

Issumavileritse ilipsingnik, ajornermit tok-
kungagapse inôluselo Gûdemut, Kristuse Je-
susekut Nâlegaptigut.

Rôm. 6, 11.

Kaiblarpapse sulinase pilerkonase Gûdib sai-
marsautânik. 2 Kor. 6, 1.

Nâlegapta Piulijiptalo Jêsusib Kristusib sai-
marsautâne illitarksinermelo tâpsominga agli-
valliatitse. 2 Pêtr. 3, 18.

Inôvunga, uvangaungitorle, Kristusele inôvok illumne. Mânnale uviningme inônimnik, tamattominga inôvunga okpernerme Gûdib Erninganut nagliktimnut, ingminiglo tunijomut pivlunga. Gal. 2, 20. (Efes. 4, 22 — 24.)

Taijaksat I. Nutarait angajokâgít okpertunik mânnakassakut inûlerningata kingorngane baptiausôngovut, Kristusib okausinga malliklugo: Nutakkat uvamnut pilit, innerterasigiglo; tâpkoa Gûdib nâlegauvinga pigingmatsuk.

Mark. 10, 14. 16. 1 Kor. 7, 14.

Taijaksat II. Sorrutsit baptisimajut inumariônersaupata, illagêt illusingit malliklugit ajo-kertortaukârlutik okperaksanik, saimartaukârlutik illijauvakput Komuniônemut hailigemut.

Kapitel XI.

Komuniône hailige.

1. Kinamut sunamullo Komuniône hailige illijau-mavâ?

Komuniône hailige Jèsuse Kristusemut nangminek illijaumavok, okpertut atausiotitauluar-ninginnut tâpsomunga.

Nâlegapta Jêsusib Kristusib unuâme taipsonmane pititaugame, kakkôjak tiguvâ, kujalivlunelo avgorpa, illiniartiminullo tuniva, okarlunelo: Tigulugo nerrisiuk, tagva timiga, tunijauniartok pivluse; taimailioritse erkaumajauniksannut. Taimâktauk ermgusiârsuk tigugivâ nérrijarêramik, kujalivlunelo tâpkonunga tâmna tunivâ, okarlunelo: Ilûnase tagvangat immeritse! tagva auga, Testamentetâb aunga, kovijauniartok ilipse pivluse, unuktullo pivlugin, ajornerit issumagijaujungaerutiksanginnut; taimailioritse, immilerangapsiuk erkaumajauniksannut. Mat. 26, 26—28.

Mark. 14, 22 — 24. Luk. 22, 19. 20.

1 Kor. 11, 23 — 25.

Uvinimnik nerrijok, aumniglo immertok, uvamnetsainarpok, uvangalo tâpsomanèdlunga.

Joh. 6, 56.

2. Sunamik uvloksiorkitâ Komuniôneme hailigeme (—)?

Komuniôneme hailigeme uvloksiorpogut Kristusib tokkungata erkaumajauninganik, nerriermelo kakkôjamik, immernermelo Wainemik Kristusib timinganik aunganiglo pivogut.

Kakkôjak tamanna nerrilerangapsiuk, ermgusiârsungmillo tâpsomangat immilerangapse,

Nâlekab tokkunga okautigijaksarivase tikker-kârtinnago. 1 Kor. 11, 26.

Ermgusiârsuk saimanartok saimartavut, tâmnna Kristusib aungat illagingilâ? Kakkojak avgortavut, tâmna Kristusib timingat illagingilâ? 1 Kor. 10, 16.

3. Komuniônib hailigib saimanarninga sunauvâ?

Komuniôneme hailigeime illangiutititauvogut Kristusib akkiliutiksarsininganik ilunânik, ajornipta issumagijaujungnaeringat nakitersutauninganut, aglisinermut ivsornailinerme, naglingnerub katangutinik sôngonersautitauninganut, nerriungnerublo aulajuititauninganut inôtsemik nâksaungitomik makkitsomârnermiglo.

Kakkôjak atausiôvok, taimâk unuktôvluta timiôvogut atautsemik, kakkôjak atausek illangiubvigigaptigo tamapta.

1 Kor. 10, 17.

Uvinimnik nerrijok, aumniglo immertok, inôsekarpok nungusuitomik, uvangalo ômartit-somârpara uvlut naggatiksanganne.

Joh. 6, 54.

4. Sunamîk pijariakarkâ illangiutivekarnermut Komuniônemik hailigemik idluartomik saimanartomiglô? Illangiutivekarnermut Komuniônemik hai-

ligemik idluartomik saimanartomiglo pijariakarpok nangminerminik nikkasugane kiglisiniarnermik, piniartomik illuptingne kângnermik immerung-nermiglo tâpsominga.

Inugle nangminerminik kiglisiniarkârle, taiñârlo kakkôjamit tâpsomangat nerrile, ermgusiârsungmillo tâpsomangat immerle; nellialle nerrijok immertorlo idluarsinane, tâmna nerriv-lunelo imilarmelo erkartortautiksaminik, tamanna pivlugo Nâlekab tûminga issumaging-înamiuk. 1 Kor. 11, 28. 29. (v. 27.)

Nangminiptingnik erkartorupta, erkartortau-niarajangilagut. 1 Kor. 11, 31. (v. 32.)

Nautsertoritse nangminipsingnik okperner-mêmangâpse, kiglisiniaritse. 2 Kor. 13, 5.

Kiglisiniânga Gûdik illitarilugolo ômatiga, nautsertorminga, issumakkalo sakkijarlit sângne. Kamagitsiangalo apkume idluitome arvertar-mangârma, tessiormingalo apkumut soraijuitomut. Img. 139, 23. 24.

Kina tammarnime unorninginnik kaujimavâ? Tammarnimnik kaujimangitamnik issumagi-jungnaiminga! Img. 19, 13.

Ajulertok takkonârpara, anerniliglo serkomi-simmajomik, sivôrajorlo okausimnik. Jes. 66, 2, (Jmg. 51, 19.)

Kaititse uvamnut tamapse, ajulertose kapia-
suktoselo, nakoksitsitsomavapse. Mat. 11, 28.

Taijaksat. Baptijut hailige, Komuniōnelo hai-
lige okpertut (okautsinik tussarnertunik mal-
ligatuakartut) Sakramentigivakit.

INGMIGOLINGAJUT SITTAMAINGIT.

Piuliklernerub pijarêrtitauninga.

Kapitel XII.

**Tokko, okpertullo angerarningit
Nâlekamut.**

---

1. Sunamîk inuit tamaita torautekartitaumavât?

Inuk illingatitaumavok sukkutsiane tokko-jariakarlune. (Ebr. 9, 27.)

Tokko inungnut tamainut kiblémavok, ilûnatik ajortulilaungmata. Rôm. 5, 12.

2. Tokko sunauvâ?

Tokko avititsiniôvok tarnemik timemit, king-orngagut time asserorpok, tarnele inôtsainarpok.

Sannit ama nunamut pijuksaugivut, sôrlo illingalaungmatatut, anernerlo Gûdemut ama pijuksauvok tunijilauktomut tâpsominga.

Sal. okal. 12, 7.

Erksiniarasigik timinik tokkotsijut, tarninigle tokkotsijungnangitut. Anginersamigle taimna erksigisiuk, timiniglo tarniniglo asserortitsi-jungnartok ânianartovingme. Mat. 10, 28.

(Luk. 16, 19 — 31.)

3. Suna okpertut kollarnangitomik neriugivatsuk manigornerilugolo tokkonerme?

Okpertut tarningit Kristusemêniarmata, tai-maimat tokko piksakautigivât.

Uvlome aiparilarpâgit Paradîseme. Luk. 23, 43.

Nâlegak Jesuse anernerera piuk! Ap. pin. 7, 58.

Kajungilârpunga avilunga tamângat, Kristuselo najoromavlugo. Fil. 1, 23.

Sivôrangilagut time kemaklugo, angerarnek Nâlekamut kuviaginersarivavut. 2 Kor. 5, 8.

Kristuse inôgutigivara, tokkonerlo piksakau-tigivara. Fil. 1, 21.

Inôgupta Nâlekamut inôvogut; tokkoguptalo Nâlekamut tokkovogut. Taimaimat inôguptalônêt tokkoguptalônêt Nâlekab perkutigivâti-gut. Rôm. 14, 8.

Kapitel XIII.

Jêsusib Kristusib tikkipsâromârninga tokkungajullo tuppaktitaujomârningat.

I. Kanok aglait hailigit (ajokertuivât) Jêsusib Kristusib tikkipsâromârninga pivlugo (—)?

Jêsuse Kristuse sakkijarlune tikkipsâromârivot nunamut tamattomunga.

Sekkinerlo takkerlo uvloritsallo nellunaikutakaromârput; inuillo nunamétut erksinermut sivôradlaromârput; imarpiksoarlo malliksoavaksuillo iktullijaromârput. Taimaipallo Inûb Erninga tava takkoniarpât nuvujatigut kaijok, pitsartudlarlune ânanaudlartok.

Luk. 21, 25. 27.

Jêsuse tamna ilipsingnit kongmuartitaujok killangmut tikkipsâromârivot, sôrlo takkolaurapsiuk killangmut kongmuartillugo.

Ap. pin. 1, 11.

Arvertarnivut killangmêpok, takpângattauk neriusgivavut piuliklerte Jêsuse Kristuse Nâlegavut. Fil. 3, 20. (Mat. 24, 29. 31. 2 Thess. 2, 3 — 12.)

2. Kanok aglait (ajokertuivât) tikkipsâromârningata nelliutininga pivlugo (—)?

Nelliutininga, Stundingalo kaujimajaungilak kimullònèt, suingartaunartomigle pileromârpok.

Uvlormik taipsominga, Stundemiglonêt taipso minga kaujimajokangilak, Engelillonêt killangmêtut, Ernerublònêt, Atâtatable kissime nelliungilâ. Mark. 13, 32.

Opalungaersimatsainaritse; Inûb Erninga tikkitsomârmat Stundeme neriuvigingitapsingne.

Mat. 24, 44. (2 Pêtr. 3, 8 — 10.)

3. Sunamîk (pijokaromârkâ) Jêsuse Kristusekut (—)?

Jêsuse Kristusekut tokkungajut tamaita tuppaktitaujomârput; makkitsomârnermelo tarnelo timelo illagéktitauniariyuk.

Makkiniôvunga inôsiolarmalo. Joh. 11, 25.

(Joh. 6, 40.)

Stunde nelliutsomârpok, ilûnatik illuvernêtut Inûb Erningat níppunganik tussaromârviksangat; annilerlutiglo ajungitomik piniarlauktut makkinermut inôsilingmut, ajortomigle piniarlauktut makkinermut erkartortaunilingmut. Joh. 5, 28. 29.

Gûde okperivara pijomârtome tokkungajut makkiviksakaromârmata, ajungitullijullo ajortullijullo. Ap. pin. 24, 15. (Takko. 20, 12. 13.)

Jêsusemik tagva tokkungajunit tupaktitsijub anerningat innigikpase, tâpsomatauk, Kristusemik tokkungajunit tupaktitsijub, timise tokkojuksat ômartitsomârivait, Anerninga illupsingnemát. Rôm 8, 11. (2 Kor. 4, 14.)

Sôrlo ilûnatik Adameme tokkolermata, taimâk Kristuseme ilûnatik ômartitaujomârput. Ilûnatigle ingmikôvlutik. Sivorliotijok Kristuse; kingorngane Kristusib inukotingit tikkitsomârpat. 1 Kor. 15, 22. 23.

4. Kanok (piviôniarkât) okpertut taipsomane innojomârtut sulle (—)?

Okpertut Kristusib tikkipsaromârningane innoniartut sulle, ablatsangortitaujomârput.

Ahak, nellenartomik okautivapse: Illunata sinniængilagut, illunatale ablatsangortitaujomârpogut. 1 Kor. 15, 51.

Tamannale okautivapse, okausiølune Nalekamit, uvagut innojogut amiakovluta Nalekab tikkiviane, sinnisimajut ingiarniatsengilavut. Nangminek Nalegak killangmit akkaromârmat nippersôarmut kajungersarnartomut, Engelit attanninta nippinganut, Gudiblo tiptulautinganut, Kristuseme tokkungajut makkekaronmârput; kingorngagut uvagut, innojogut amiakovluta, taipkoa illagivlugit aularudsaujomârpogut nuvujatigut,

Nalegak pachrearvigilugo sillame; taimaidluta
Nalegak najutsainarniarpavut. 1 Tess.4,15—17.

5. Sunamik okpertut pijomârkat makkitsomârnerme ablatsangortitaunermelonêt?

Makkitsomârnerme ablatsangortitaunermelonêt okpertut timevik nutàmik, killangmut illingajomik, pijomârput.

Timivut ajulertok ablatsangortitsomârpâ, timine ânanaudlartok adsiutilugo, pitsartunermut ajugaringitaminut tamaita ingminut nâlektilugit. Fil. 3, 21.

Asseroraksak illijauerpok, asserojuitorlo makkitsomârpok. Time uvinilik illijauerpok, makkitsomârporlo time annernilik. Asseroraksak tamanna asserojuitorlik attiniariakarpok, tokkojuksarlo tamanna tokkosuitomik attiniariakarivok. 1 Kor. 15, 42. 44. 53. (2 Kor. 5, 1—4.)

Kapitel XIV.

Sillaksoarmêtut tamaita erkartuivingme sakkijariakaromârningit.

---

1. Kina erkartuijôvâ sillaksoarmiunik illunainik?

Jêsuse Kristuse erkartuijôvok inôjuniglo tokkungajuniglo.

Gûdib tâmna erkartuijuksangortilaupkâ inô-juniglo tokkungajuniglo. Ap. pin. 10, 42.

Atâta erkartuingilak kimiglonêt, Erninele erkartuijungortilaupkâ tamainik. Joh. 5, 22.

Atâtab Ernek pitsartunermik tunitsivigilaukpâ, erkartuikovlugotauk, Inûb Erneringmago.

Joh. 5, 27.

2. Kina sakkijartuksauvâ Kristusib erkartuiviksangat iksivautaksoangata sânganê?

Kristusib erkartuiviksangat iksivautaksoangata sângane inuit ilûnatik sakkijartuksauvut uylut kingorlerpângane.

Gûde uvlormik taisimalaukpok erkartoromavigijamînik sillaksoarmiunik idluarnermut.

Ap. pin. 17, 31.

Ilûnata sakkertitaujomârpogut Kristusib erkartuiviat sângane. Rôm. 14, 10.

Inûb Erninga ânanaunermine tikkikune, Engelillo ajungitut tamaita illagallugit, iksivajomârpok ânanaunerme iksivautangane, inukattigêllo ilûnamassiatik sânganut kattititaujomârput. Mat. 25, 31. 32.

3. Kanok Jêsuse Kristuse erkartuijomârkâ?

Jêsuse Kristuse erkartuijomârpok idluartomik, tamaitalo akkiniarlugit piniarnerilauktanginut.

Ilûnata sakkijartuksauvogut Kristusib erkartuiviksangat sângane, ilûnata attunit akkiniar-

taukovluta illiorniptionik timeme inôtilluta a-jungitomiglonêt ajortomiglonêt. 2 Kor. 5, 10. (Mat. 12, 36. Rôm. 2, 6 — 10. Tak. 20, 12.) Ajortulilauktut perkojakaratik, assiojomârput-tauk, perkojat mallingnagit; ajortulilauktullo perkojakarlutik erkartortaujomârput perkojat malliklugit. Rôm. 2, 12. (Luk. 12, 47. 48. Mat. 11, 21 — 24.)

Gûdib inuit angigutsiningit erkartoromârpait Jèsuse Kristusekut. Rôm. 2, 16. (1 Kor. 4, 5.)

4. Kanok okpertut (illingavât) erkartuivik piv-lugo (—)?

Okpertut erkartuivik erksigijariakangilât, kuviasuklutigle utakkigivât.

Tamattomunga naglingnek nâmaksivok uvap-tingne, kuviasutekarkovluta uvloksame erkartuivingme. 1 Joh. 4, 17.

Ahamarik, ahamerik okaupapse: Okautsimnik tussartok, okperilugolo tillijiga, tâmna inôse-karpok nungusuitomik, erkartuivingmullo pi-niangilak, tokkomille inôtsemut nûktersimma-vok. Joh. 5, 24.

Uvamnik okausilik innungnut okautigijomavara Atâtamnut killangmètomut. Mat. 10, 32. (v.33.) Kinâ erkartuijungnarkâ? Kristuse takka tokkolauktok, ila piluartomik tupaktitaungmijok, tâmna Gûdib tallerpiat tungânêlerdlune tuk-siupâtigullo. Rôm. 8, 34. (v. 38. 39. Tak. 7,13.14.)

Kitorngårsuit tâpsomanêtsainaritse, sakkijalerpat kuviasutekarkovluta, kangusugatalo tâpsoma sângane tikkiviane. 1 Joh. 2, 28.

K a p i t e l X V .

Piloringnek issokangitok, ôminarne-rartaumanerlo issokangitok.

---

1. Jèsuse Kristusèmut okpertut sunamîk piniarkât?

Ilûnatik Jèsuse Kristusèmut okpertut piloringnermik nâksaungitomik piniarput, illangiutikattaulutik Kristusib ânanauninganik.

Kaititse Atâtama nagliktangit, nâlegauvik kingormgutigisiuk ilipsingnut pijarèrsimajok sillaksûb pigiarninganit. Mat. 25, 34.

Atâtâk pijomavunga najugamne tâpkoatauk uvamnêkovlugin tunilauktatit uvamnut, ânanauningnik takkokovlugin tunilauktarnik uvamnut.

Joh. 17, 24.

Kristuse inôtigijase sakkerpat, ilipsetauk sakkerkatigijomarivase pinarnartoksôjome.

Kol. 3, 4. (1 Pêtr. 1, 7 — 9.)

Mânnâ Gûdib kitorngarivâtigut, sakkijarsimangilarlo sulle illingajomârnivut. Kaujima-

vavulle sakkijarniarpat adsiginiaraptigo; takkoniaraptigo illinganinga. 1 Joh. 3, 2.

Kitorngaugaptale kingormgujijuksaugivoguttauuk, imaipok Gûdemik kingormgujiluta, Kristuselo kingormgusikatigalugo; kapianarnernik pekarkatigiguptigo, ânanausikataujomârkovluttatauk. Rôm. 8, 17. (v. 18.)

Kugviornerit tamaita Gûdib allarterniarpait ijinginnit, tokko itsungnaerpok; kiksarnermiglônêt, nipliânermiglônêt, anianarnermiglônêt pijokarungnaerniarpok; sivorliôjut itsungnaermata. Tak. 21, 4. (2 Kor. 4, 17. 18. Jes. 35, 10; 60, 19 — 21.)

2. Sunamîk Gudekangitut piniarkât?

Gudekangitut, okautsinik tussarnertunik mallingitut, âniavingmut náksaungitomut ainiarput.

Okpingitok erkartortaujomârpok. Mark. 16, 16.
(Mat. 22, 11 — 13. Joh. 3, 36.)

Idluitoâlojose, uvamnit aularitse ikkomamut kamitsuitomut pijarêrsimajomut Sâtanasemut Engelinginullo. Mat. 25, 41.

Nâlegak Jèsuse sakkijartitauniarpok killangmit, Engeline pitsartujoksuit illagalugit, ikkomamullo ikkoalajomut, akkivigijartorlugit Gûdemik kaujjomangitut, okautsiniglo tussarnertunik, Nâlegavut Jèsuse Kristuse pivlugo, nâlegomangitut, taipko a pitlartaujomârput asse-

rornartoksoarmut issokangitomut, Nâlekarb kë-nanganit pitsartuninganillo ânanaujoksoarmut pijomut. 2 Tess. 1, 7—9. (Mark. 9, 46.)

Kapianartut kiksarnartullo (pijomârput) inuit idluitulijut tarninginnut tamainut. Rôm. 2, 9.

(Jûda v. 14. Tak. 21, 8.)

3. Kanok (illingatitauniarkât) pingortisimajut tamaita (—)?

Pingortisimajut tamaita ajornerub ôminar-titsininganut anersaumititaujut, nutângortitaukas-siutjauniarpuk, illangiutititaukassiutjaulutiglo Gû-dib kitornngangita pinarnarninganik.

Ahâk tamaitarsuit nutângortipakka. Tak. 21, 5.

Pingortisimajuttauk piulijaujomârput kippa-lônermit nunguniartomit, illangiutivlutiglo Gû-dib kitornngangita ânanamik piulijauninginnik.

Rôm. 8, 21. (v. 19—23. Jes. 11, 6—9.)

Killak nutâk, nunalo nutâk takkovakka. Kil-lak sivorlek, nunalo sivorlek pêrmanik, immar-piglo itsungnaerivok. Tak. 21, 1.

Killaglo nunalo, mattomane-îtuk okausinganut pigumitângulerpuk, pijuksaujomârlutik ikkoma-mut uvloksame erkartuivingme, inuillo Gûdemik nâlegomangitut pitlartauviksanginne. Okausing-anulle neriukpogut killangmik nutâmik, nunamiglo nutâmik, tagvane idluarsaïnek innekarpok.

2 Pêtr. 3, 7. 13.

Killaglo nunalo nungutsomârpuk, okausikkale nungutsomângilat. Mat. 24, 35.

